БҮГҮ ЧҮРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫ ЖЫҚАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1926 чылда үндезилетиннеп

1954
ДЕКАБРЬ
4
СУББОТА
№ 239 (3176)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Тулугжуларның Бүгү-эвилел чөвүлел хуралы. (1 арын).

В.И. Лениниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге Румын, Болгар, Венгр Улус Республикаларның төлээлериниң чорааны (1 арын).

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралы (2 арын).

И. Туванчап — Чинге-нарын дүктүг хой ажылын хөгжүдер дээш (2 арын).

Округтуң соңгулда мурнунуң чөвүлел хуралы (2 арын).

М. Сюр-оол — Механизаторларның хүдэлгелери (2 арын).

Чер-черде хана солуннары (Редакцияга чагааларның допчулалы) (2 арын).

Улус шиитпекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар (3—4 арыннар).

П. Горелов — Школаларга шеф ажылынче улуг кичээнгейни салыр (4 арын).

Совет чазактың ноталарынга даштыкы чурттарының чазактарының харылары (4 арын).

Черчилльдиң Вудфордка чугаазынга холбаштыр килеңнээшкиннер (4 арын).

Продукцияның бот-үнезин чиигедири — бүдүрүлге ажылының чугула көргүзүү

Бешки беш чылдың шиитпирлиг чылы—1954 чылда социалистиг көдээ ажылагайның болгаш үлетпүрнүң бүгү адырларынга чаа, улуг чедишкиннер чедип алдынган. Улус ажыл-агайын сайзырадырының хөрээнге бистиң үлетпүрүвүс үнелеп четпес улуг рольдуг болуп турар. Мынчангаш үлетпүрну улам ыңай хөгжүдериниң эргежок чугулазы социалистиг экономиканың үндезиннериниң үндезини болур. Чоннуң калбак хереглелиниң үлетпүр болгаш аъш-чем барааннарын бүдүрүп үндүрерин дүрген көдүрер дээш демиселди калбак хемчээл-биле нептередири хүн айтырыының соңгаарладып болбас кезээ болур.

Бистиң чүртүвүстүң социалистиг улус ажыл-агайы бодунда бар күр хөреңгилерге болгаш бүдүрүлгениң иштики чыыллазынга үндезилеп хөгжүп турар. Продукцияның бот-үнезин болгаш тулугнуң өртек үнезин чайгылыш чок чиигедири совет экономиканың хөгжүлдезинге, массалыг хереглел барааннарынга өртектерни үргүлүү чиигедиринге улуг ужур-дузалыг болуп келген. Ажыл-алыйга камныг, аныа хынамчалыг болган тулум-на бистер совет экономиканы чедишкиннинг хөгжүдеринге, совет улустуң материалдыг чазгай байдалын болгаш культурлуг деңнелин бедидериниң хөрээнге улуг чедишкиннерни чедип алыр бис.

Кандыг-даа бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазы хамыктың мурнунда продукцияның бот-үнезинден тодаргай көстүр. Бот-үне—бүдүрүлгениң ажылының чугула көргүзүү болур. Бо чылын бистиң областың хөй-хөй бүдүрүлгелериниң коллективтери бүдүрүлгенин чаартыкчыларының мурнакчы методтарын нептередири дээш, техниканы бүдүрүкчүлүг ажыглаары дээш, чиг-этти, материалдарны болгаш оттулар түүлүг камныг чарыгдаары дээш түткүлүг ажылданнар. Күш-ажылды бүдүрүлге черлеринте үлегерлиг организастаанының болгаш салган соңгулазын чедип алыр дээш шиитпирлиг ажыллаанының түннелинде элээн хөй бүдүрүлгелер продукцияның бот-үнезин чиигедиринге улуг чедишкиннерни чедип алган. Кызылдың тараа дээрбези бо чылдың тос айларының дургузунда продукцияның бот-үнезин 3,9 хуу чиигеткен. Ол чорук бүдүрүлгеге 8 мун хире рубльди камнап алыр арганы берген. Кызылдың аъш-чем комбинады чыл эгезинден бөөр пландан ажыр 58 мун рубль орулгалыг болган, электростанция бо чылдың 3 кварталдарының дургузунда пландан ажыр 66 мун рубльдиң орулгазын алган.

Продукцияның бот-үнезин чиигедиринге болгаш пландан ажыр орулга киирип алырынга бистиң областың транспорт коллективтери база бедик түннелдерни көргүскен. Төп автобазаның транспортчулары 10 айларның сөөртүлге планын күүседир дээш социалистиг чарышка алган хүлээлгезин төлептиг күүсеткен. Коллективтиң чолаачылары автомашина-биле капитал септелге чокка 200 мун километрни чоруур дээш социалистиг чарышка бедик түннелди чедип алган. Социалистиг чарыштың эгелекчизи, дүржулгалыг чолаачы эш Неумывальченко бодунун «ЗИС—5» деп автомашинызы-биле 200 мун километрни эрткеш, күрүнеге 50 мун хире рубльдиң камналгазын берген. Ол коллектив чыл эгезинден бөөр 11 тонна ажыг кывар түүлүг камнап алган. Тыва алдын трестизиниң сураглыг чолаачызы эш Чумарин бо чылдың эгезинден бөөр 3450 литр ажыг кывар түүлүг камнап алган. Ол бодунун камнап алган кывар түүлү-биле 1000 ажыг тонна-километрни ажылдап алган. Бо ышкаш чедишкиннерни областың харылаза эргелелиниң болган облпотребсоюзтуң автотранспорт конторларының коллективтери чедип алган.

Продукцияның бот-үнезин чайгылыш чок чиигедири болгаш пландан ажыр орулга киирип алыры дээш демиселге областың мурнакчы бүдүрүлгелериниң болгаш транспорт коллективтериниң чедип алган улуг чедишкиннери улус ажыл-агайынга үнелиг салыышкын болур. Ынчалза-даа, бистиң үлетпүр бүдүрүлгелериниң бот-үнезин чиигедир талазы-биле күрүнеңи берген планныг ооалгаларын амдаа чедир күүсетбейн турар. Элээн хөй бүдүрүлгелер хөй чарыгдалдарлыг болуп, оларның үндүрүгүн когаралдары эки ажылдап турар бүдүрүлгелериң орулгалары-биле туглатынып турганының чижектери бар.

Барыын-Хемчик, Улуг-Хем, Тоожу районнарның үлетпүр комбинаттарында бот-үне чиигелдези багай. Оларның продукциязының бот-үнези планда көрдүнгенинден каш катап аар болуп турар. Ол чорук оларның кылган продукциязының саарылгазын саададып, оларга орулга бербейн турар. Кызылдың дааранылга комбинады продукцияның бот-үнезин чиигедириниң докладтаан планын күүсетпээн. Кызылдың мебель фабриказында болгаш, «Тыва тудуг» трестизинде байдал оон дээредевес. Хоожудап турар бүдүрүлгелериң орулга чок болуп турарын агартыпкы дег кандыг-даа чылдаганнар чок болгаш турбаслаа ужурлуг. Мурнакчы бүдүрүлгелериниң ажылының дүржулгалары бо дугайын ажыл херек кырынга тодаргай бүзүреткен. Бот-үнениң чиигелдезинің талазы-биле куду түннелдиг болуп турар бүдүрүлгелериниң удуртукчулары, партия, профэвилед болгаш өске-даа хөй-нинти болгаш ажыл-агай организациялары продукцияның бот-үнезин чиигедириниң айтырымынче амга чедир-ле чогуур кичээнгейни салбайн, продукцияның өртээнің аар болуп турарының ёзулуг чылдаганнарын илередип шыдавайн келген.

Областың чамдык транспорт организацияларында продукцияның бот-үнезин чиигедириниң докладтаан планын күүсетпейн, хөй чарыгдалдарны үндүрүп турар чоруктар ам-даа узуткатынмаан. Чижээ, авторота чыл эгезинден бөөр 50 тонна ажыг кывар түүлүг ажыр чарыгдаан. Кызыл АТБ-зы 17 тонна кывар түүлүг докладтаан нормазынан ажыр өртеткен. Кызылдың туйбу заводу ышкаш, чамдык бүдүрүлгелерде чүвени үрей кылыр чорук-биле демисел тенди багай тургустунган. Туйбу заводу бо чылдың тос айларының дургузунда безин ажылдың технологтуг чурумун сагыыаныңдан 627 мун туйбуну үрей кылган. Ол чорук бүдүрүлгеге 107 мун ажыг рубльдиң когаралын чедирген. Бо ышкаш байдал тулуг трестизиниң ажылдарында ам-даа узуткатынмаан.

Чер-чернің партия, ажыл-агай болган профэвилед организацияларының соңгулазы түлед дээрге, продукцияның бот-үнезин чиигедириниң талазы-биле планныг ооалгаларны күүседири-биле бүдүрүлге черлериниң курлавырларын чөп ажыглаарынче бүгү аргаларны болгаш күштү мобилизастаарында болур. Москваның бүдүрүлгелериниң партриотчу саналын деткивишаан, продукцияның бот-үнезин чиигедири болгаш камналганын чурумун сагыыры дээш, чүгле эки болгаш кончуг эки шыварлыг продукцияны бүдүрүп үндүрер дээш социалистиг чарышты бүдүрүлгелер, цехтер, бригадалар, агрегаттар болгаш тус-тус ажылчыннарның аразынга калбартырын чедип алыр херек.

Бо соңгулганы амыдыралга чедишкиннинг боттандырар бүгү аргалар болгаш күштер бистиң бүдүрүлгелериңисте бар. Мурнакчы бүдүрүлгелериниң чаа, мурнакчы, дешилгелиг өгелээшкинин кызымак нептередири—бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның бот-үнезин чиигедириниң, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидериниң үндезини болур.

Тудугжуларның Бүгү-эвилел чөвүлел хуралы

Ноябрь 30-де Москвага, Кремльдиң Улуг ордуузунга, ажыттынган, тудугжуларның Бүгү-эвилел чөвүлел хуралынга ССРЭ-ниң Тудуушкун министерствозунуң тулуг организацияларының ажылын үндезини-биле экижидер хемчеглер дугайында ССРЭ-ниң Тудуушкун Министри эш **Н. А. Дыгай** илеткед кылган деп медеглээн болгай.

Үлетпүрүн, көдээ ажыл-агайның болгаш транспорттуң чедишкиннеринге совет тулугжулар улуг рольду ойнаан деп эш Н. А. Дыгай бодунун илеткелинге демдеглээн. Чүгле дайын сөөлүндеги үеде капитал тудуушкунга 900 миллиард ажыг рубль чарыгдатынган. Сес мун ажыг үлетпүр бүдүрүлгелери, хөй-хөй школалар, эмнелгелер болгаш янзы-бүрү коммунал оранбажыңнары катап тургустунган, туттунган, ажыглалга киириптинген. Хоорайларның, суурларның ажылчыннары болгаш албан-хаакчылары 200 миллион ажыг дөрбелчин метр шөлдүг чурттарга бажыңнарын алган; колхозчуларга, көдээ интеллигенцияга дөрт чартык миллион чыгыы бажыңнар туттунган.

Заводтарны, чылыг күжү-биле ажылдаар электростанцияларны, нарын гидротехниктиг тудугларны, ол ышкаш чурттарга бажыңнарын кылып тургузар талазы-биле улуг дүржулганы тудугжулар мөөнүзүн. Ынчалза-даа, улус ажыл-агайының моон ыңайгы хөгжүлдезинге шаптык болуп турар улуг четпестер тулуг организацияларының ажылында ам-даа хөй. Тудуушкунуң хуусаалары хожудап, механизмнерни ам-даа багай ажыглап турар, тулугнуң үнези бедик болуп, чаңгыс-аай кылдыр төлевилээр чорукту үнелевейн турар, чыып эптээр демир бетонну кылып үндүрери эвээш болуп, металлды болгаш ыяшты хөйну чарыгдап турар. Тулугнуң индустриалдыг методу, чыып эптээр демир бетон конструкцияларны хереглээри илеткелде улуг черни эзлээн. Оон-биле холбаштыр хөй күш кирер ажылдарны чиигедириниге, тулугнуң хуусаазын кызырарына, металлды улуу-биле камнаарына кайы хире улуг аргаларны ажыдып турарын эш Дыгай хөй чижектер-биле көргүскен. Чижээ, № 17 трест 16,5 мун дөрбелчин метр шөлдүг үлетпүр корпузун чыып эптээр демир бетон конструкцияларны ажыглап тургаш, аная арга-биле тутканындан үш катап дүрген тутқан.

Тудуушкунда хожудаашкынарны узуткаар талазы-биле партияның болгаш чазактың алган хемчегларының дугайын эш Дыгай чугаалаан. Ийи чылдарның дургузунда чуртка чыып эптээр демир бетон конструкциялар кылыр 402 чаа заводтар белгаш 200 полигоннар тургустунган турар. Чоокку ийи чылдарда чаа бүдүрүлгелерни ажыглалга киирер чорук 14,5 миллион ажыг дөрбелчин метр шөлдүг чурттарга бажыңнарының, 6,5 миллион ажыг дөрбелчин метр шөлдүг үлетпүр бажыңнарының болгаш 8,4 миллион дөрбелчин метр шөлдүг көдээ ажыл-агай оранбажыңнарының тудуушкунун хандырар.

Чыып эптээр демир бетонну болгаш тудугнуң индустриалдыг методун массалыг-биле ажыглан нептередириниң шиитпирлиг үүлдериниң бирээзи кылдыр тулуг ажылдарын механизастаарының деңнелиг улам бедидер айтырыгларны плеткелчи тодаргайлаан чугаалаан. Бо ажылдың чедишкини болза, тудугларда улам-на хөй-биле хереглеп турар машиналарны болгаш механизмнерни шын ажыглаарындан улуу-биле хамааржыр, ынчалза-даа ол механизмнерни чер-бүрүде бүдүрүкчүлүг кылдыр ажыгжавайн турар. Тудугнуң улуг машиналарының четпес ажылының чылдагааны болза, олар хөй санныг тудугларда быдарай бергениде. Механизацияның чепсек хереклерлерин тускайжыткан организацияларның холунга каттыштырары эргежок чугула.

Тудугжуларның мурнунда турун турар соңгулаларны шиитпирлээринге архитекторлар улуг рольдуг. Тулуушкунуң эң чугула соңгулаларындан архитекторларның хоорулчак чоруу үлетпүр бүдүрүлгелериниң болгаш чуртталга бажыңнарының массалыг тудугларының чаңгыс аай төлевиледдер-биле хандырбаанының четкен. Амгы үеде бүгү чуртталга бажыңнарының чартыы чыгыызы аңгы-аңгы төлевиледдер-биле кыддынган, ол чорук тудугнуң хуусаазын үзамдыктырып, оон үнезин улгаттырын турар.

Эш Дыгай оон ыңай тудугжуларның аразында дүржулга солчурунуң улуг ужурдузазының дугайын чугаалаан.

Оон соонда металлургия болгаш химия үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниң тудуушкун министерствозунуң тудуг организацияларының ажылын үндезини-биле экижидер хемчеглер дугайында, үлетпүр тудуушкунуң чаңгыс-аай болгаш чаңгыс хевирлиг болдурар талазы-биле төлевилед, эртемшинчилед болгаш тулуг организацияларының соңгулаларының дугайында металлургия болгаш химия үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниң тудуушкунуңу министри эш **Д. Я. Райзер** илеткед кылган.

Министерство күчүлүг тулуг болгаш контаж организацияларлыг болгаш ажылчыннарның, мастерлериниң, инженерлериниң дүржулгалыг кадрларлыг деп ол демдеглээн. Тудуушкунда аар болгаш хөй күш кирер ажылдарны калбаа-биле механизастаар арганы берип турар мурнакчы техника-биле тудугларның хөй нурууну чепсегленген. Ынчалза-даа үлетпүр черлерин болгаш чуртталга бажыңнарын ажыглалга киирер талазы-биле даалганы Министерство чыл санында-ла күүсетпейн турар. Ол чорук—тудугларның организас-техниктиг удуртулгазының деңнели амгы үениң индустриалдыг тудуушкунуңу өске негелдериниден хожудап турарының түңнели болур. Тудугжуларның мурнакчы дүржулгазын ооҗум нептередип турар.

Хөй-хөй тудугларда кол ажылдарны четпес белеткел-биле чорудып турар деп илеткелчи чугаалаан, үүл дизе, сөөлгү үеге чедир-ле янзы-бүрү бүдүрүлгелериниң, бажыңнар тудуушкунун чеже хуусаада тударының техниктиг чуруму болгаш ыяшыла күүседир нормазы дүрүмчүтүмээн. Ол норма чурумнарны дүрген-не ажылдан кылыры эргежок чугула. Тулуг бүдүрүлгезинің организациязын үндезини-биле экижидеринге неделя-хонук графиги чугула ужур-дузалыг. Ындыг график-биле ажыл болза, ай, квартал планнарын бир дескі күүседирин хандырып, ажылчыннарның күш-ажылын эки организастаар арганы берип, тулуг машиналарының болгаш транспорт хереклерлериниң ажыглалын бедидер.

Тудуушкунда хөй күш кирер болгаш аар ажылдарны механизастаар дугайы плеткелде улуг черни эзлээн. Чамдык таварылгаларда машиналарны багай ажыглап турар, боттарының эргезинде турун турар механизмнерни тоон көрбес тудугжулар боттары бо талазы-биле бурулуг. Ынчалза-даа тулуг ажылдарын комплексилиг механизастаарынга хереклиг машиналарның хөй-хөй хевирлерин ам-даа кылын үндүрбейн турар машина тудугжуларынга улуг негелдени салыр ужурлуг.

Министерствонуң тулуг организацияларының ажылында улуг четпес ажыл болза, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң четпес өзүлдези болуп турар. Мастерлериниң болгаш ажыл бүдүрүкчүлериниң ролюн бедидери, оларны боттарының участокторынга бүрүн эргелиг удуртукчулар болдурары эргежок чугула.

Үлетпүр тудуушкунун чаңгыс аай болгаш чаңгыс хевирлиг болдурар айтырыгларны эш Д. Я. Райзер тодаргайлап чугаалаан. Бо талазы-биле улуг четпестер бар. Чижээ, металлургия заводун төлевилээрин 15 төлевилед институттары ажылдап турар болгаш оларның сан-санында-ла бот-боттары аразында харылаза чок чаңгыс аай төлевиледдер альбомнары бар. Ол хирезинде чаңгыс аайжыдар чорукту боттандырары эки түңнелдерни берип турар. Министерствонуң институттарының бирээзи бо чылын машина тудуунуң үлетпүрүнүң кол цехтериниң янзы-бүрү организациялар кылган 600 аңгы-аңгы төлевиледдерин көрген. Ынчаарга ол 600 төлевиледдерни технологтуг чурумну бакыратпайн, тулуг конструкцияларының үнезин улгаттырбайн 26 төлевиледдер кыдыр каттыштырарының долу аргалы бар болган.

* * *

Ноябрь 30-деги эртенги хуралга Транспорт тудуушкунунуң министерствозунуң тулуг организацияларының ажылын үндезини-биле экижидер хемчеглер болгаш демир оруктар, көвүрүглер, өдүглер, порттар тудуушкунунуң индустриалдыг методтарының дугайында Транспорт машина тудуушкунунуң министри эш **Е. Ф. Кожевников** илеткед кылган.

Улус ажыл-агайының чүүктериниң сөөртүлгезиниң талазы-биле өзүп турар негелдени хандырары демир орук болгаш суг транспортунга чаа тудуушкун-биле харылзалыг деп илеткелчи чугулаан айыткан. Күр болгаш курукан черлерни шиитпирлиг алырының программазын чедишкиннинг боттандырары-биле холбаштыр Уралдың болгаш Сибирьниң районнарынга демир оруктуң чаа шугумнарын тудар болгаш бар шугумнарны күүседирер талазы-биле тудугжуларның мурнунда онза улуг соңгулалар турун турар.

Ажылдарның темпилерин бедидериге, тудугнуң шыварын экижидин, үнезин кудулаарынга транспорттуң тулуг болгаш төлевилед организацияларын чаңгыс министерствога каттыштырары чугула ужурдузалыг.

Тудуушкунну организастаарын экижидери-биле болгаш транспорттуң тулуг организацияларының индустриалдыг суурун хөгжүдери-биле холбашкан айтырыгларны илеткелчи тодаргай чугаалаан. Министерствонуң чыып эптээр демир бетон талазы-биле бүдүрүлгелериниң күчүзүн 1955—1956 чылларда 4 катаптан ажыг көвүдедир деп шиитпирлээн. Көвүрүглерге, далай болгаш хем порттарынга хереклиг демир конструкцияларның ниити тулуг кезектерин белеткээр 16 заводтар туттунган, калбартынган болгаш чаартынган турар.

Транспорттуң тулуг организациялары сөөлгү чылларда хөй күш кирер ажылдарны механизастаар талазы-биле чамдык түннелдерни чедип алган. Ынчалза-даа транспорт тудуушкунунда ажылчыннарның күш-ажылының бүдүрүкчүлүү дыка ооҗум бедип турар. Ол чорук ажылдарның улуг хемчээлин ам-даа хол-биле күүседип турары-биле база тайылбырлатынар.

Тудутта индустриалдыг методту нептередир талазы-биле хемчеглер дугайын эш Кожевников чугаалаан. Демир орук шугумнуң тус-тус кезектерин белеткээр талазы-биле механизастатынган базаларының саны, орук шугуму салыр машиналарның саны көвүдээр, чыып эптээр демир бетон конструкцияларны, көвүрүглерни, орук шугуму шеер машиналарны белеткеп кылыры дыка өзер. Эң-не хөй чүүк дажыглаар демир оруктарны электрикиг сөөртүлгеже шилчидер талазы-биле чоокку чылдарда улуг ажылдарны күүседир соңгулга турун турар.

Хоорай болгаш көдээ тудуушкунунга ажыктыг болгаш чер-чер материалдары-биле индустриалдыг методтарны, чыып эптээр кезектерни болгаш конструкцияларны хереглээр талазы-биле тудуг болгаш төлевилед организацияларының орулгаларының дугайында илеткелди ССРЭ-ниң Хоорай болгаш көдээ тудуушкунунуң министри эш **И. К. Козюля** кылган.

Министерствонуң тулуг организациялары бо чылын чуртталга бажыңнарын, чаа школаларны, эмнелгелерни, уруглар садтарын болгаш ясилерин, клубтарны болгаш культура бажыңнарын тударының, бүдүрүлге тулугларын болгаш өске-даа тудугларны кылырының делгем программазын күүседип турар. Тудуушкунунуң хемчээли келир чылын дыка улгадыр. Министерстволуң шугумунга шиитпирлиг-биле чуртталга бажыңнарының тудуушкуну үш катап, оон иштинде хоорайларга—ийи катап, а көдээ черлерге—чеди катап өзер.

Ол ажылдарны чедишкиннинг күүседири-биле Министерствонуң ажылдап турар тудуг-монтаж организацияларының күүзүн улуу-биле быжыглаары болгаш чүс ажыг чаа тулуг трестилерин кур черлерни шиитпирлээдип алыр районнарга колдадыр тургузары айытынган.

Элээн хөй хоорайларда тулуг-монтаж ажылдарының элээн хемчээлин индустриалдыг аргалар-биле күүседип турар. Ынчалза-даа тудуушкунну индустриализастаарының деңнели Министерствонуң ниитизи-биле черле шоолуг эвес.

Министерствонуң хоорайларда тудугларында ажылдың шуштурар методун ам ажыглаан турар деп илеткелчи чугаалаан. Министерствонуң соңгулазы болза, үлетпүр болгаш хоорай тудуушкунунуң мурнакчы дүржулгазын көдээниң онзагай байдалдарынга таарыштыр ажыглаары, тулуг организацияларын чылдың бүгү дургузунда бир дескі ажылдалыр чорукту хандырары болур. Тудугжуларның мергежилин болгаш тускай эртемниг билиин бедидер талазы-биле улуг ажылды чорудар. Бедик бүдүрүкчүлүг чаа машиналар-биле болгаш механизмнер-биле, чепсек-хереклелер-биле тудуушкунну хандырар айтырыгларже эш Козюля илеткелинге улуг кичээнгейни салган. Ол механизмнерни болгаш дерилгелерни кылып үндүрер талазы-биле Тудуг болгаш орук машина тудуушкунунуң министерствозу болгаш өске-даа министерстволар дузалаар ужурлуг. Тудуг болгаш орук машина тудуушкунунуң министерствозу көдээде тудуушкун ажылдарынга таарыштыр кылдынган механизмнерни кылып үндүрерин экижидер ужурлуг.

Тулугнуң индустриалдыг методтарының дугайында болгаш Москвага чуртталга бажыңнарын база культура-амыдырал бажыңнарын тударда ажылдарның шынарын экижидер дугайында Москва тудуунуң Кол эргелелиниң начальниги эш **В. А. Кучеренко** илеткел кылган.

Найыслалда чуртталга болгаш культура-амыдырал бажыңнарының тудуушкунунуң канчаар-даа ажок улуг хемчээлиниң дугайын илеткелчи чугаалаан. Чүгле 1951—1953 чылдарның дургузунда 2330 мун дөрбелчин метр шөлдүг чуртталга бажыңнары, 74 школалар, 700 километр дуртуг чер аданың янзы-бүрү коммуникациялар болгаш 3,8 миллион дөрбелчин метр сайзырангайжыткан оруктар туттунган. Партияның болгаш чазактың шиитпири-биле 1951 чылдан эгелээш он чылдарның дургузунда Москвага 10 миллион дөрбелчин метр шөлдүг чуртталга бажыңнары, 400 школалар, 26 мун орунналыг эмнелге бажыңнары, 3 мун километр чедир чер аданың коммуникациялары, 6 миллион чыгыы дөрбелчин метр сайзырангайжыткан оруктар туттунган турар ужурлуг.

Москвада бажыңнарның бүгү кол тургузуларын ам чыып эптээр кезектер-биле кылып, шеверлээр ажылдарны кылырынга белен кезектерни калбаа-биле ажыглаан турар. Найысладдың тулуг организациялары тулуг машиналарының күчүлүг паркызы-биле чепсегленген, ол чорук тулуг-монтаж болгаш өске-даа ажылдарны улуг хемчээл-биле механизастаар арганы берип турар. Тулугларже материалдарны болгаш кезектерни төвүлеткен арга-биле чорудып турар. Чер аданың коммуникацияларының тудуушкунунда индустриализацияны нептереткен. Ол бүгү хемчеглер ажылдарның хуусаазын кызырар, оларның шынарын экижидер, үнезин кудулаар арганы берген. Чаа техниканы шиитпирлиг нептередириниң хөрээнге тулуг бүдүрүлгезиниң мурнакчылары улуг салыышкынны киргген. Чурттала болгаш культура-амыдырал бажыңнарының тудуушкунун чорударының үш чыл планы ажылдап кылдынган.

Москва тудуунун Кол эргелелиниң коллективи бодунга 1955 чылда кандыг хүлээлгелер алган дугайын эш Кучеренко түңнелинде дыңнаткан.

Төвүлел хурал бодунуң ажылын үргүлүлеп турар.

(СЭТА).

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралы

1954 чылдың декабрь 1-де үшкү хуралдың дугайында

ДЫННАДЫГ

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралының үшкү хуралы декабрь 1-де болган. Герман Демократтыг Республиканың төлээлериниң баштыны Герман Демократтыг Республиканың Премьер-министри Отто Гротеволь дарга алаан.

Хуралга албани төлээлериниң баштыны Албаниянын Улус Республиказының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчызы Мануш Муфтаунуң медеглелин, Румын төлээлериниң баштыны Румын Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы Киву Стойканың медеглелин, Кыдат Улус Республиканың төлээлекчизи Кыдат Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министриниң оралакчызы, ССРЭ-де онза болгаш бүрүн эргелиг элчин Чжан Вэнь-тяньның медеглелин, венгр төлээлериниң баштыны Венгр Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы Андраш Хегедюштүң медеглелин болгаш болгар төлээлериниң баштыны Болгарияның Улус Республиказының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы Антон Юговтуң медеглелин дыңнаан.

Дараазындагы хурал декабрь 2-де эртенгиниң 10 шакта болган.

Ол хуралга ССРЭ-ниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиказының болгаш Албаниянын Улус Республиказының чазактарының кады кылган үгүулгазының төлөөлөлин көргөн.

В. И. ЛЕНИННИҢ БОЛГАШ И. В. СТАЛИННЫҢ МАВЗОЛЕЙИНГЕ РУМЫН, БОЛГАР, ВЕНГР УЛУС РЕСПУБЛИКАЛАРНЫҢ ТӨЛӘӘЛЕРИНИҢ ЧОРААНЫ

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралында киржип турар Румын Улус Республиканың төлээлери В. И. Лениниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге чораан болгаш мындыг бижиктиг венокту салган: «Тайбыңның болгаш улустарның хамаарышпас чоруунун тиилетирбес челенгинжи улуг Совет Эвилелиниң тургузукчулары—Лениниге болгаш Сталинга».

Венок салырынга: төлээлериниң баштыны—Румын Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы Киву Стойка, төлээлериниң кежигүннери: Румын Улус Республиканың Даштыкы херектер министри Симион Бугич, Румын Улус Республиканың Даштыкы херектер министриниң бирги оралакчызы Григоре Преотяса, Румын Улус Республиканың ССРЭ-де бүрүн эргелиг элчин Ион Раб, а ол ышкаш элчин чериниң ажылдакчылары болгаш өске-даа кижилер чораан.

Венок салып турда ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң протокол киллизиниң эргелекчизи Е. Д. Киселев база барган.

* * *

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралында киржип турар Болгарияның Улус Республиказының төлээлери ноябрь 30-де В. И. Лениниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге чораан болгаш мындыг бижиктиг венокту салган: «Улуг Совет күрүнеңи өлүм чок тургузукчулары—Лениниге болгаш Сталинга. 1954 чылдың ноябрь 29-та эгелээш Москва чөвүлел хуралында Болгарияның Улус Республиказының төлээлериндеп».

Венок салырынга төлээлериниң баштыны—Болгарияның Улус Республиказының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Херектер Министри Минчо Нейчев, Болгарияның Улус Республиказының Даштыкы Херектер Министри Минчо Нейчев, Болгарияның Улус Республиказының ССРЭ-де бүрүн эргелиг элчини Каргло Луканов, а ол ышкаш элчин чериниң ажылдакчылары болгаш өске-даа кижилер чораан.

Венок салып турда ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң протокол киллизиниң эргелекчизи Е. Д. Киселев база барган.

* * *

Европага тайбыңны болгаш айыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралында киржип турар Венгр Улус Республиканың төлээлери ноябрь 30-де В. И. Лениниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге чораан болгаш венок салган.

Венок салырынга: төлээлериниң баштыны, Венгр Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы Андраш Хегедюш, төлээлериниң кежигүннери: Венгр Улус Республиканың Даштыкы Херектер Министри Янош Болдоцки, Венгр Улус Республиканың Даштыкы херектер министриниң оралакчызы Эндре Шик, Венгр Улус Республиканың Совет Эвилелинде бүрүн эргелиг элчини Ференц Мюниих, а ол ышкаш элчин чериниң ажылдакчылары болгаш өске-даа кижилер чораан.

Венок салып турда ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң протокол киллизиниң эргелекчизи Е. Д. Киселев база барган.

(СЭТА).

Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралы

МОСКВА. (СЭТА-ның тускай корр.). Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле европа чурттарының чөвүлел хуралының ноябрь 30-де ийнги хуралы болган.

Чугаалажып турар айтырыгның талазы-биле бир-ле дугаарында Чехословак Республиканың төлөөлериниң баштыңы Чехословак республиканың премьер-министри Вильям Широкий медеглел кылган.

Хосталгага ынакшылдыг болгаш тайбыңга ынакшылдыг улус бүрүзүнүң эргеажыктары Барыын Германияга милитаризмни катап төрүтүндүреринің болгаш Барыын Германияны чамдык күрүнелериниң агрессчи бөлүглежишкиннериниге хандыдын кириринің оралдажышкыннарынга бүгү күштер-биле шаптыктаарын негеп турар дээрзинге чехословак улусту төөгүлүг дуржулга өөреткен деп ол чугаалаан. Европага коллективтиг айыыл чок чоруктуң системазын турсузар дугайында айтырыгның талазы-биле чөвүлел хуралды чыылдырар дугайында Совет Чазактың саналын ынчангаш Чехословак Чазак бүзүреп турар деп ол айыткан.

Барыын Германияны катап чепсеглээриниң болгаш бүгү агрессчи блоктарга хандыдын кириринің организакчылары болуп турар барыын талакы күрүнелериниң политиказының дугайын чугаалавышаан, ол күрүнелер чүгле нинти-европа чөвүлел хуралынга киржир күзелин илереткээн эвес, харын оон туржук чөвүлел хуралды чыылдырарынга шаптыктаар дээш еске күрүнелерге шуут, ажык ыйыышкынны таварыштырып турганын В. Широкий демеглээн. Олар оон-биле боттарын Европага тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң дайзыннары кылдыр бүрүү-биле сойгаландыр илереткен болгаш «күштүң туружундан» дээр хоралыг политиказын моон ынай-даа боттарын үргүлчүлээр бодалдын бадыткаанар, оон тодаргай илерелги болза, харын париж дугуржулгалары болуп турар. Ол дугуржулгалар Европаның айыыл чок чоруунуң эң чугула айтырыы—герман айтырыгны шинтпирлээриниң аргазын бакыырадып турарын ол чугаалаан.

Германияның шуут кожазы болур Чехословак Республиканың Германия дугайында айтырыг тайбыңның болгаш улустар аразынга найыралдыг харылзааларның угаан-бодалынга таарыштыр шинтпираетинген турарынга онза соонуургалдын В. Широкий онзалап демеглээн. Чүге дээрге, болуушкуннар-биле байлак боттарының төөгүзүнүң дургузунда Чехословакияның улустары болза, кезээде Чехословакияның каргыштыг дайзыны болуп келген Герман милитаризмниң агрессиязыбиле хөй удаа үскүлежип келген. Герман нацистерниң болгаш милитаристерниң делегейге тергиндээшкинче оруунга баштайгы чиштериниң бирээзи Чехословакия апарган турганын ол сагындырган. Барыын-чүктүү реаксылыг бөлүктери кажан Чехословакияның хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун аваа чиш кылып берген Мюнхен айыылы агрессор-биле эптежишкиннің политиказы кайнаар аппар чыдарын, герман милитаризм-биле чөпшээрежишкин кандыг түннелдерге аппар чыдарын бүгү делегейге баш удур сагындырып турар чүүл болу берген.

Оон чурту база дагын герман милитаризмниң аргессиязының чижи болу берген турар чорукту кажан-даа болдурбас деп чехословак улус быжыы-биле шинтпирлеп алганын, В. Широкий айыткан. Ол шинтпир-биле сорук кирген чехословак улус болза, делегейниң ийги дайынының дургузунда күүлүг антифашистиг эвилел болуп турган улуг күрүнелериниң Германия дугайында боттарының дайын сөөлүндеги политиказының сорулгазын илереткени ол күрүнелериниң потсдам дуржулгалары дээш бүрүү-биле туржуп турарлар. Чехословакия 1945 чылдан өгелээш-ле герман айтырыгны потсдам дуржулгаларының угаан-бодалынга таарыштыр шинтпирлээринге идиг бээр дээш вайгамчык улуг күженишкиннерни салып келген.

Ынчалза-даа Германияның амдыгаа чедир туруп турар чарлыышкынының талазы-биле буруулуг болгаш Барыын Германияга герман империализмни, нацизмни болгаш милитаризмни катап төрүтүндүреринің оруунда туруп алган барыын талакы күрүнелер, хамыктың мурнунда АКШ болза, Потсдамга боттарынга алган хүлээлелеринге өскерилгеннер деп В. Широкий үргүлчүлеп чугаалаан. Ол дугайын париж дугуржулгалары херечилеп турар деп чүвени В. Широкий айыткан. Барыын талакы күрүнелериниң Барыын Германияда политиказы болгаш ылаңгыя париж дугуржулгалары потсдам угуулгазының: «Герман милитаризм болгаш нацизм узуткатынган турар, ынчангаш өвилелчилер бот-боду-биле дугуржуп турган, Германия бодунуң кожаларынга болгаш бүгү делегейге тайбыңны камгалаарынга кажан-даа моон ынай кыжанмас төлөөде, ам-даа болгаш келир үеде-даа эргежок чугула өскедаа хемчегларни алыр апаар» деп чугаалап турар шак ол, оларга албан болуп турар кезиниң дорамчылааны болур.

Париж дугуржулгаларын бадылаары барыын герман милитаристерге агрессияже орукту ажыдып бээр ийик деп В. Широкий чугаалаан. Совет саналдарга дүүштүр Европага коллективтиг айыыл чок чоруктуң ажыктыг системазын түргузары—тайбыңны болгаш бүгү европа чурттарының, а ол ышкаш Чехословакияның айыыл чок чоруун хандырары болур ийик дээрзинге Чехословак Чазак бүзүреп турар деп ол айыткан.

Оон онзалап демеглээнин болза: Европаның бүгү улустарынга эргим болгаш чоок—Европага коллективтиг айыыл чок чоруктуң системазын турсузарының идеязы боттаның болур төлөөде, барыын талакы күрүнелер Барыын Германияны катап чепсеглээрінің хоралыг политиказын болгаш париж дугуржулгаларының политиказын кажан кезээде узуткаары мырынай эргежок чугула.

Совет Эвилели-биле болгаш улус демократиязының чурттары-биле Чехословакия герман милитаризмниң талазындан кандыг-даа халдашкынга удур азы Европага агрессчи үүлгедишкиннерге оон-биле эвилелдежи бергеннер бүрүзүнге удур ботболдунга ажыктыг бүгү талалыг дузалажылганы хандырып турар эвилелдежиринің керээлерин чарганының дугайын сөгындырбышаан, В. Широкийнің чугаалааны болза:

Чехословак Республиканың Чазаа болза, париж дугуржулгаларын бадылаары «Дранг Нах Остен» дээр—герман милитаризмниң эрги политиказын дагын чорударының шуут уржуу болур ийик, ынчангаш ол политика чөвүлел хуралдың киржикчилери — күрүнелер боттарының айыыл чок чоруун күштелдирер болгаш хандырар нинти хемчегларни чугаажок негээр ийик деп санал-оналды барымдаалап турар. Оон түннелинде, париж дугуржулгаларын бадылаары барыын талакы чамдык күрүнелериниң агрессчи шериг күштерин барыын-герман вермахтыны ол күштерге өзектей тургузары болур болгаш ол шериг күштери хамыктың мурнунда демократтыг лагерьниң чурттарынга удур угланган болур деп чүвени барымдаалаш, Чехословак Республиканың Чазаа ол таварылгада чөвүлел хуралдың киржикчилери—чурттарның аразынга оларның чепсектиг күштерин күштелдириниң болгаш таарыштырарының талазыбиле, оларның чаңгыс-аай командылалын хандырарының талазы-биле дугуржутунган хемчеглер турары эргежок чугула деп санап турар.

Чехословак Чазак болза, Барыын Германияга милитаризмниң катап төрүтүндүрери болгаш барыын-герман агрессчи армияны тургузары хамыктың мурнунда Чехословакияның, Польша Улус Республиканың болгаш Герман Демократтыг Республиканың кызыгаарларынга кыжаныышкынын айыылын хайныктырар ийик деп бодалды база барымдаалап турарын В. Широкий үргүлчүлеп чугаалаан. Ынчангаш париж дугуржулгаларын бадылаан таварылгада ылаңгыя бо күрүнелериң чазактары ол айыылга удур демиселге нинти эрге-ажыктарынга үндезилээш, боттарының кызыгаарларының айыыл чок чоруун хандырары-биле нинти боттуг хемчегларни алыры эргежок чугула деп Чехословак Чазак санап турар.

В. Широкий бодунуң чугаазының түннелинде амгы чөвүлел хурал чехословак улустуң база Европаның болгаш бүгү делегейниң тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустарының моортан манап турары болдунуң хүлээлгезин күүседир дээрзинге чехословак төлөөлериниң мурнундан бүзүрелиг илереткен.

Оон соонда Герман Демократтыг Республиканың төлөөлериниң баштыңы ГДРниң премьер-министри Отто Гротеволь чүве чугаалаан.

Париж дугуржулгалары болгаш оларны далаш-биле бадылатырар дээр бодал болза, тайбыңны камгалаарынче болгаш герман айтырыгны шинтпирлээринче угланган дүрген шинтпирлерни алырын негеп турар чаа айылдыг байдалды турсуканын ол бодунуң медеглелинге айыткан.

Германия бодунуң кожаларынга кажандаа база дагын айыыл болбас ' ужурлуг. Өске бүгү улустар-биле найыралдажырын чүткүвүшаан, чаңгыс-аай болгаш хамаарышпас Германия тайбыңга ынакшылдыг күрүнелериниң өг-бүлезинге төлептиг черни эзлеп алыр ужурлуг. Герман улус бодунга болгаш бүгү улустарга тайбыңны күзеп турар.

Ынчалза-даа герман нацияның алыындан чугула айтырыгларын тайбың шинтпирлээринге париж дугуржулгалары шаптыктап турар. Париж дугуржулгаларын бадылаары болгаш боттандырары Германияны тайбың каттыштырарының оруунга моондакты тургузар ийик.

Барыын Германияның катап чепсегленишткини болгаш чаңгыс талаланчак шериг блоктарын тургузарынга оон киржилгези ону дайынның оруунче аппар чыдар деп Гротеволь медеглээн. Гитлержи генералларының командазы-биле миллион кижилиг империалистиг армияны Барыын Германияда тургузуп эгелээнин херечилеп турар фактыларны ол көргүскен. Париж дугуржулгалары болза, барыын-герман милитаристер вермахтыны тургузар болгаш Американың Каттышкан Штаттарының дузазы-биле ону чепсеглээр арганы оларга шуут бээр ужурлуг.

Барыын Европаның чамдык бөлүктериниң амгы үеде немец милитаризмниң катап төрүтүнүүшкүнү «ындыг-ла айыылдыг эвес», чүге дээрге ол америк дээди командылалдың адаанда турар чүве дээр бадыткалдарынга хамаарыштыр, герман милитаризмниң төөгүзүнүң көргүзүп турарын өзугаар алырга, ону «контрольдаар» азы «кызыгаарлаар» дээр бүгү-ле оралдажышкыннар буурап дүжүүшкүнге таваржып келген болгаш таваржыр-даа деп Гротеволь чугаалаан.

Келир үениң вермахтызы камгалалдың хөрөөнге бараан болур деп боян милитаристериниң бадыткалдарының мегезин Гротеволь онзалап демеглээн. Боян күрүнениң политиказы «күштүң политиказы-биле», америк болгаш герман милитаристерниң агрессчи милитаристиг сорулгалары-биле илергей тодаргайлатынып турарын ол чугаалаан. Ынчалза-даа «күштүң политиказы» эң эгезинден тура-ла буурап дүжүүшкүнге таварышкан, чүге дээрге, ол политика немец улустуң национал эргеажыктарынга удур, өске-даа улустарның айыыл чок чоруунга удур угланган, ынчангаш аваа кыжандырын турар бүгү улустарның удурланыышкынын ол хайныктырып турар деп ГДР-ниң төлөөлериниң баштыңы медеглээн. Германияда күштерниң дензигүүрлүг байдалы бүгү делегейдээзинге ышкаш тайбыңга ынакшылдыг күштерге ажыктыг кылдыр өскерлип турар. Немец улустуң тайбыңга ынакшылдыг болгаш демократтыг күштерин төлөөлөөн Герман Демократтыг Республиканың Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырарының талазыбиле европа чурттарының чөвүлел хуралынга киржилгезиниң бо фактызы төөгү дайкырлавас дээрзиниң бүзүредилгези-дир деп Герман Демократтыг Республиканың төлөөлери санап турар.

Гротеволь париж дугуржулгаларының дугайын чугаалаш, Аденауэрниң чазаанын болгаш оон америк чажыт удуртукчуларының париж дугуржулгалары / эзлеп чагырарының төнчүзүн айтып, Барыын Германияга тускай хамаарышпас эргени-дедир берип турар дээр аянныг бадыткалдарының мегезин көргүскен. Париж дугуржулгалары Барыын Германияга хосталганы-даа, тускай хамаарышпас эргени-даа бербес. Париж дугуржулгалары Германияның чарлыышкынын мөңгежидеринге, немецтерниң аразынга бот-бодун билчир чорукка шаптыктаашкыннар тургузарынга бараан болуп, немец болгаш америк монополистер боттарының милитарисчи планнарын боттандырарынга магадылады бээр ужурлуг.

Париж дугуржулгаларында юридиктиг күш чок, чүге дээрге оларны немец улустуң хөй нуруузунуң тура-соруунга удур чарган болгаш оон национал эрге-ажыктарынга удур угланган деп Гротеволь медеглээн. Немец улус ол дугуржулгаларны кажан-даа хүлээп көрбес болгаш оларның боттаныышкынын болдурбас дээш бүгү чүүлдерни кылыр. Герман Демократтыг Республиканың Чазаа бодунуң чогаадыкчы күштерин хостуг калбартыр болгаш Европаның чүрээнде дүвүрээзиниң ол одаан мөңгези-биле узуткаар арганы герман нацияга бээр төлөөде герман айтырыг тайбың демократтыг арга-биле шинтпирлетинген турар ужурлуг деп санап турар.

Германияны катап каттыштырары Германияның ийи кезектерин боттарының аразынга чоокшулаштырар төлөөде бүгү күженишкиннер салдынган турарын негеп турар деп Гротеволь үргүлчүлеп чугаалаан. Герман Демократтыг Республиканың болгаш барыын герман федеральдыг республиканың төлөөлериниң аразынга кады чөвүлел хуралдар болгаш боттодун билчир чорук чокка катап каттыжышкын болдунар аргажок. ГДР-ниң Чазаа Барыын Германия-биле чугаалажышкыннарга кандыг-даа баштайгы негелделерни тургуспайн турар деп Гротеволь айыткан. Чаңгыс-аай Демократтыг Герман Республиканы тургузар белеткелдің үезинде веймар конституциязын кичээнгейге алырынга болгаш веймар республиказының таарымчалыг дуржулгазын ажыглаарынга, а ол ышкаш Германияның чөөн болгаш барыын талаларынга дайын сөөлүндеги чылдардагы күрүне тургузуушкунунуң үезинде мөөңнетинген дугуржулганы ажыглаарынга база ол белен.

Бодунуң хөй удаагы саналдарын өзугаар Чөөн-даа болгаш Барыын-даа Германияга полицияның бүгү хевирлериниң санының, шериглериниң турар черииниң болгаш чепсегленишкининиң дугайында дугуржулга кылыр талазы-биле чугаалажышкыннарны чорударынга ГДР-ниң Чазаының беленииниң дугайын айытышаан, Гротеволь АКШ-тың ' чазаының ноябрь 29-та бодунуң нотазынга Герман Демократтыг Республика дагын чепсегленип турар дээн бадыткалын айтур шаңаан. Ол дээрге, Гитлерниң оон дузазы-биле бодунуң чепсегленишкинин болгаш шериг белеткелдерин үндезилээрін орадлашкан ол-ла методу тур деп Гротеволь чугаалаан.

Герман Демократтыг Республиканың Чазаа бир эвес Барыын Германияга милитаризм катап тургустунган болгаш доктаамал армия тургустунган болу бээр болза, Герман Демократтыг Республика аваа харыы кылдыр Герман Демократтыг Республиканың ажылчы чоннарының тайбын чедишкиннерни камгалап шыдаар аргалыг национал чепсектиг күштерин тургузар ужурга таваржыр деп чүвени бо чөвүлел хуралга медеглээри эргежок чугула деп санап турар деп Гротеволь медеглээн.

Париж дугуржулгаларын бадылаан болгаш боттандыра берген таварылгада бо чөвүлел хуралда киржип турар күрүнелер боттарының улустарының тайбын күжажылын, оларның күрүне девискээрлериниң дээп болбас чоруун камгалаар, Европага кандыг-даа агрессияны ойтур шаварболгаш тайбыңны хандырар төлөөде деп каттыштырган хемчегларни алыр ужурлуг дээрзиниң дугайында ССРЭ-ниң, Польша Улус Республиканың болгаш Чехословак Республиканың чазактарының маваа тайылбырлаан санал-оналдарынга Герман Демократтыг Республиканың төлөөлери каттыжып турар деп Гротеволь үргүлчүлеп чугаалаан. Париж дугуржулгаларын бадылаан таварылгада айыылдыг чорукка онза кыжандыра бээр Чехословак Республика, Польша Улус Республика болгаш Герман Демократтыг Республика дем каттыштырган хемчеглер дугайында дугуржуп алыр дугайында Чехословак Республиканың төлөөлериниң саналынга база каттыжып турар бис.

ГДР-ниң улус палатазы, Чазаа болгаш немец улустуң хөй нуруузу бүгү европа күрүнелериниң коллективтиг айыыл чок чоруунуң системазын тургузар дугайында Совет Чазактың саналынга байыр чедирип турар деп Гротеволь медеглээн. Коллективтиг айыыл чок чоруктуң ындыг системазы Германияның тайбың каттыжышкынынга база идиг бээр дээрзинге ол идегелин илереткен.

Герман Демократтыг Республика чөвүлел хуралда төлөөлетирген күрүнелер-биле найыралдыг харылзааларны деткип турар болгаш оларны хөгжүдериң күзеп турар деп ГДР-ниң төлөөлериниң баштыңы онзалап демеглээн. Ылаңгыя Совет Эвилели-биле найырал бүгү немец улустуң хан-дамырындан үндезин национал эрге-ажыы болуп турар.

О. Гротеволь бодунуң медеглелин чөвүлел хуралдың шинтпирлери чурттуң тайбын демократтыг арга-биле каттыжышкынын боттандырар борган болунга тайбың келир үени хандырар талазы-биле немец улуска дузалаар дээрзинге быжыг бүзүрелди илергейлеп доскан.

Гротеволь бодунуң медеглелин доскан соонда хурал хагдынган.

Дараазының хуралы декабрь 1-де болган.

Округтуң соңгулда мурнунуң чөвүлел хуралы

Бо чылдың декабрь 1-де кежээкинин 7 шакта Кызылдың күрүнеин башкы институдунуң улуг залынга улус султарының соңгулдаларының талазы-биле Кызылдың хоорай (чөөн талакы) соңгулда округунуң организациялар төлөөлекчилериниң соңгулда мурнунуң чөвүлел хуралы болуп эрткен. Аваа улус шинткекчилериниң болгаш улус төлөөлериниң ам болур соңгулдаларының дугайында илеткелди СЭКП Кызыл хоркомунуң секретары эш Киселев кылган.

Эш Киселев бодунуң илеткелинге бистиң чуртувустуң үлетшүр, кедээ ажылагый болгаш культура талазы-биле чедип алган улуг чедишкиннериниң дугайын, ам болур улус султарынга соңгулдаларының дугайын чугаалаан.

Илеткелчи бодунуң илеткелинин төнчүзүнге, Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң талазы-биле хоорайның улус судунуң № 1 участогунуң шинткекчизинге соңгутурар эш Ольга Петровна Губинаның кандидатуразын хоорайның даараныла комбинадының ажылчыннарының болгаш албан-хаакчыларының нинти хуралынган депшиин үндүргенин, эш Губинаның кандидатуразын өске организациялардың нинти хуралдарын депшиин дыннаткан.

1954 чылдың декабрь 12-де болур улус султарының соңгулдаларының хүнүнде Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң талазы-биле улус шинткекчизинге бадылатырар эш Ольга Петровна Губинаның болгаш улус төлөөлериниң кандидаттары дээш шупту чаңгыс кижи дег бадылаашкынын бээринче эш Киселев кыйгырган.

Дараазында Кызылдың автотранспорт конторазының чолаачызы эш Панасюра, улус төлөөлекчизинге кандидат, «Тыва тудуг» трестизиниң шалычы ажылчыны эш Писарева, кедээ ажыл-агыйның область эргелелиниң төлөөлекчизи эш Давыдкин олар чүве чугаалаанар.

Улус шинткекчизинге кандидатураның депшитирген эш Губинаның чугаазын чыылганнар улуг кичээнгей-биле дыннаан.

Ам болур улус султарынга соңгулдаларының хүнүнде улустуң эң эки төлөөлекчилериниң кандидаттары дээш чаңгыс кижи дег бадылаашкынын бээринче округтуң соңгукчуларын кыйгырып турар кыйгырыгны ук хуралдан чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп алган.

Округтуң соңгулда мурнунуң чөвүлел хуралының киржикчилериниге областың культура эргелелиниң типографиязының бот-тыынныг кранчуулу коллективи концерт көргүскен.

Механизаторларның хүлээлгелери

Бай-Тайга МТС-тин механизаторларының болгаш кедээ ажыл-агыйның тускай эртемниглериниң чөвүлел хуралы болуп эрткен. Аваа тракторлар болгаш кедээ ажыл-агый машиналарының күскү-кышкы септелгезинин, база кедээ ажыл-агыйның планизашкынларының айтырыгларын үндезин-биле экижидериниң дугайын чугаалашкан. Бо айтырыгларны МТС-тин кол инженери эш Попов биле партия райкомунуң секретары эш Доржу олар чырыткан.

Бо чылын МТС-тин механизаторлары болгаш кедээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери алаан чедишкиннерлиг болган. Ындыг-даа болза, МТС-тин ажылында улуг четпестер барын механизаторлар боттарының санал шүүмчүлелдеринге илереткеннер.

Тракторлар болгаш кедээ ажыл-агый машиналарын чогуур өйүнде график өзугаар бедик шынарлыг септээринче болгаш ылаңгыя тракторларның кезектеп септээр аргазын калбаа-биле ажыглаарынче механизаторлар кол кичээнгейни салганнар.

МТС-тин коллективи боттарының хуралыларын болгаш бүгү аргаларын санап көргеш, бүгү трактор паркызының болгаш кедээ ажыл-агый машиналарының кышкы септелгезин Совет Армияның болгаш Шериг-Далай Флодунуң 37 чыл оюнуң бетинде бүрүн доозарын шинтпирлээннер.

Дөртү кварталдың планыдан ажыр бир тракторну болгаш 3 кедээ ажыл-агый машиналарын эки шынарлыг септээрин механизаторлар хүлээнип албышаан, тус-тус бригадалар, цехтер аразында бедик шынарлыг септелге дээш социалистиг чарышты калбартын, септекчи-механизаторларның амыдырал чуртталгазын болгаш нинти чемненилге черлерин экижидеринче хуралдан улуг кичээнгейни салган.

М. СҮР-ООЛ.

ЧЕР-ЧЕРДЕ ХАНА СОЛУННАРЫ

(Редакцияга чагаалар допчулалы)

Доктаамал ажылдыг хана солун

Улуг-Хем районунуң Ленин аттыг колхозта бижикчи эш Н. Майгын-солдуң чагаазында бижип турары болза: колхозта партия эге организациязының болгаш колхоз баштаар черииниң органы «Ленинчи» хана солун ай санында доктаамал ийи удаа үнүп келген. Ылаңгыя часкы, күскү шөл ажылдарының үезинде 10 хонгаш-ла солунуң бир дугаары үнүп турган. Редколлегия (удуртукчузу эш Доржукай) активке даянып турар. Доктаамал бижикчилер 15 кижи бар.

Хана солунуң үнген дугаарларына хоову бригадазында өштер Шивидек, Базыр-оол, Д. Лопсан-оол болгаш Сүдермаа; тудугда Баян-Төгүс, Даваакай, Лопсан-оол; мал ажылында Лопсан, Биче-уруг оларның ажылының дуржулгазын бижип келген. Хана солуннуң чаа үнген дугаар бүрүзү колхозчуларның сонуургалын хайыктырып турар.

Хана солун редакторларының семинары

Партияның Эрзин райкомунуң пропаганда болгаш агитация кидизи хана солун ажыддакчыларының семинарын район төвүнге эрттирген. Аваа районда хана солуннарның редколлегияларының ажылдакчылары келгеннер. Семинарның киржикчилери хана солун үндүрериниге хамаарышкан эң чугула айтырыгларны өөренип эрткеннер. Ол семинарга редколлегияларның удуртукчуларының дуржулга солчулгазы база болган. Семинар редколлегияларның ажылынга ажыктыг сүмени берген деп эш К. Нурзат биске бижээн.

Актив—редколлегияның кол даяныр чери

Чаа-Хөл районунуң Ак-Туруг сумузунда партия болгаш комсомол организацияларының «Күш-ажыл» деп хана солуну доктаатканчурум өзугаар айда ийи удаа үнер ужурлуг турган. Ынчалзажок Октябрьның байырлалынга чедир чүгле 5-ле солуннар үнген. Редколлегия бижикчи активке даянмайн турарының ужурунда солунга үнүп турар материалдар куду шынарлыг, амыдырал хоорук болгулап турар. Чижээлээрге, сөөлгү № 5 солун чүгле 3 материалдардан тургустунган, оларның бирээзи редакторнуң чүүлү, ол солуннуң барыкла чартык кезиин эзлеп турар. Солун шүүмчүлелдиг материалдарны шуут паравайн турар. Сумула политик-маассалыг ажыл четпес чоруп турда, солун ол дугайында чүү-даа биживээн. Хана солуннуң чедишкиннинг ажылы — оон редколлегиязының калбак актив-биле ажылындан хамаржыр деп эш М. Өлчей-оол бижип турар.

Үнместээн хана солун

Улуг-Хем районда бижикчи эш В. Санчай-оолдуң биске келген чагаазында: — Маленков аттыг колхозта «Коммунист» деп хана солун 1954 чылда шуут үнмээн. Оон редактору эш Назын-оол биле партия эге организациязының секретары эш Дөөдек олар хана солуннуң ажылын катап үргүлчүлээр дугайында кандыг-даа хемчег албаннар. Колхозчу ажыл-ишчилер хана солуннуң чаа дугаарлары үнерин үргүлчү манап турар — деп бижээн.

Эки ажылдыг эмчи

Эрзин районунуң «Чаа орук» колхозунда кижи эмнелгезиниң салбырының эргелекчизи эш Бурова колхозчу чоннуң культурлуг, кадык чаагай чуртталгазы дээш кызымак ажылдан турар.

Эш Бурова кедээ чонга медицина дузаламчызын ой-шаанда көргүзүп, янзы-бүрү зарыглардан баш удур канчаар камгаланырының дугайында лекция, беседаларны колхозчу чонга үргүлчү кылып берип турар. Колхоз сууундан ыракта фермаларга неделяда доктаамал бир удаа барын, культурлуг чурттаар, арыг-шеверни сагыыр дугайында колхозчуларга тайылбыр ажылын чорудуп турар.

Ф. АРАКЧАА.

Кыштаглаашкынга четпес белеткенген

Тес-Хем районунуң Ленин аттыг кедээ ажыл-агый артели кыштагладыышкын белеткелин чогуур үезинде организастап чорутпаан. Бо чылын 1000 ажыг баш шээр мал кирер чаңгыс-аай хевирлиг 3 кажааны тудар тургаш, амга чедир ажыглада кирбээн. База эрги кажааларның септелгезин кылбаан болгаш иштин арыглап, керженин коптарбаан.

Малчын Ч. Серен-Доонуң коданында 400 ажыг баш иттерниң кажаазы чок. Чамдык малчыннарның кыштаанда кажааларның серилери кылдышмаан.

Мал кыштагладыышкынының белеткели бо хире багай турунда, колхоз баштаар черииниң даргазы эш Захаров тудуг бригаданың аныыр ажылынче чорутканы-биле ам мал кыштагладыышкыны бергедээшкинге таваржып турар. Кажааларны септээрин, тударын малчыннар кылып турзаа ол ажылдар ам-даа доозулбаан. Кыштагладыышкын ажылын дүргедедири-биле бүгү колхозчуларның күүнү чөп организастары-биле кады колхозтуң 2 автомашинаазын тудуг ыяжын болгаш сиген, саван сөөртүрүнге ажыглаары чугула.

С. СЫРАТ-ООЛ.

ЧИҢГЕ-НАРЫН ДҮКТҮГ ХОЙ АЖЫЛЫН ХӨГЖҮДЕР ДЭЭШ

Колхозчуларның нинти хуралының шинтпирин өзугаар Тес-Хем районунуң Балинин аттыг колхозунуң баштаар чери Чиңге-нарын дүктүг хой ажылын хөгжүдер дээш хемчеглерни ап турар. Ийи муң ажыг кара баштыг ак хойлар бөлүк-бөлүк өөр көдан кылдыр үстүнген. Чиңге-нарын дүктүг алдай уксаның кошкарлары-биле ол үстүнген хойларның эдержилгезин организастаан. Мал ажылының түскай эртемниглери болгаш хойжулар хүн-бүрүделе 50—60 баш хойну тарып боозадып турар.

Хой тарып боозадыр пункт белететтингеи болгаш оон ажылын Чадаанада кедээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының зоотехниги эш Тихонова болгаш колхозтуң зоотехниги эш Филиппова олар башкарып, бо ажыдды кызымак чорудуп турар. Колхозчулар Биче-уруг, Делгермаа, Өңгей-оол олар хой тарып боозадырынга дыка идепкейлиг ажылдаан.

Чиңге-нарын дүктүг алдай уксалыг кошкарлар-биле түс чөрниң хойларын эдериштирип тургаш, оларның уксалын экижидеринче колхозчу хойжулар улуг сонуургалын салып турар. Мурнакчы хойжулар Таржай, Эренчин олар алаап турар хойларын тарып боозаткан соонда, оларның кышкы, часкы ажаалгазын экижидип тургаш, хураганнарын чаңгыс-даа чидириг чокка алырының сорулгазын салган.

И. ТУВАНЧАП.

Улус, шиитке кчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар

Кызыл хоорайның № 1 Чөөн соңгулда округунуң талазы-биле

Кызыл хоорайның № 1 Чөөн соңгулда округунун талазы-биле улус шиитке кчизинге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны дешпидер дугайында Кызыл хоорайның хөй-нинти организацияларының, ажылчы чоннар нинтилелдериниң база бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралдарындан ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүскомунга киририн келген протоколдарны база кандидаттарның боттарының ол соңгулда округунун талазы-биле бүрүткедириниң дугайында биллириишкиннерин көргеш, «РСФСР-ниң улус судтарының соңгулдаларының дугайында Дүрүмге» үндезилээш, ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Совединиң күүсекчи комитеди улус шиитке кчизинге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны бүрүткээн база Кызылдың № 1 Чөөн соңгулда округунун талазы-биле бадылаашкынының соңгулда бюллетенинге дараазында кандидаттарны кирген:

УЛУС ШИИТКЕКЧИЗИНГЕ КАНДИДАТ

Губина Ольга Петровна, 1926 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Юстиция министерствозунуң Тыва область эргелелиниң кадрлар талазы-биле консультантызы— даараныла комбинадының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

УЛУС ТӨЛӨЭЛЕРИНГЕ КАНДИДАТТАР

Чернышев Никон Родионович, 1921 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, электростанцияның токары—Кызылдың электростанциязының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Ковалев Александр Григорьевич, 1930 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, башкы институдунуң башкызы—Кызылдың күрүнеңиң башкы институдунуң башкыларының, студентилериниң, ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Базыр-оол Алексей Лопсанович, 1918 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, куш ажылының инкубатор станциязының директору—колхоздар даргаларын белеткээр талазы-биле областың көдээ ажыл-агый ортумак школазының партия организациязындан.

Авдеев Виктор Иванович, 1913 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, улуг техник — аэропорт ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Эртине Алексей Олакович, 1919 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, № 2 школаның башкызы—№ 2 школаның башкыларының нинти хуралындан.

Богданова Екатерина Андреевна, 1921 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, хемчээлдериниң болгаш хемчээл херекселлериниң эргелелиниң бухгалтери—хемчээлдер болгаш хемчээл херекселлериниң эргелелиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Чащухин Иннокентий Петрович, 1915 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, башкы училищезиниң башкызы—Кызылдың башкы училищезиниң башкыларының, ажылдакчыларының болгаш өөренникчилериниң нинти хуралындан.

Исаева Антонина Ермолаевна, 1920 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, башкы училищениң интернат эргелекчизи—Кызылдың башкы училищезиниң башкыларының, ажылдакчыларының болгаш өөренникчилериниң нинти хуралындан.

Момуужаи Долана Домолаевна, 1915 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, ветполиклиниканың аптека эргелекчизи—көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Сергеева Ольга Ивановна, 1918 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, көдээ ажыл-агый эргелелиниң улуг экономизи—көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Шербакова Мария Прокопьевна, 1926 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, ыяш ажыл-агыйының улуг инженер-планови—көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Чапайкин Виталий Федорович, 1925 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, көдээ ажыл-агый үнүштериниң карантинин талазы-биле күрүнспекция начальниги—көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Кудеркин Иван Алексеевич, 1925 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, облкүүскомнуң чанында күр-арбитр—облкүүскомнуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Селина Галина Андреевна, 1926 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүүнүге кандидат, областың аптека эргелелиниң эргелекчизиниң оралакчызы—областың кадык камгалал киллизиниң, күш-культура болгаш спорт обкомунуң, областың санитар-чырыдышкын бажыңының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Горбунов Петр Иванович, 1908 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, күш-культураның болгаш спорттуң область комителиниң даргазы—областың кадык камгалал киллизиниң, күш-культура болгаш спорт обкомунуң, областың санитар-чырыдышкын бажыңының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Пресс Давид Моисеевич, 1898 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, политиктиг болгаш эртем билиглер нептередириниң талазы-биле Бүгү-эвилел нинтилелиниң Тыва салбырының референтызы—Тыва эртем-шинчилел институдунуң, политиктиг болгаш эртем билиглер нептередириниң талазы-биле Бүгү-эвилел нинтилелиниң Тыва салбырының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Толышева Анна Егоровна, 1925 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облстатуправлениениң улуг экономизи—облстатуправлениениң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Строкова Мария Яковлевна, 1927 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, облстатуправлениениң улуг экономизи—облстатуправлениениң коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Куликова Екатерина Дмитриевна, 1923 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, совпартшколаның башкызы—совпартшколаның коллективиниң нинти хуралындан.

Сунцов Демьян Иванович, 1907 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, совпартшколаның директорунуң ажыл-агый талазы-биле оралакчызы—совпартшколаның коллективиниң нинти хуралындан.

Торжу Анна Набыраловна, 1911 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, поликлиниканың фельдшери —область эмнелгезиниң партия организациязындан.

Ёнзак Долгар Шагдыровна, 1913 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облполиклиниканың фельдшери—область эмнелгезиниң партия организациязындан.

Навознова Нина Захаровна, 1918 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызылдың улус судунуң 2-ги участогунуң секретары — Кызылдың улус судунуң 2-ги участогунуң болгаш Юстиция министерствозунуң область эргелелиниң коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Голубцова Нина Антоновна, 1924 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызыл хоорайның улус судунуң 2-ги участогунуң суд күүсекчизи—Кызылдың улус судунуң 2-ги участогунуң болгаш Юстиция министерствозунуң область эргелелиниң коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Осипкин Григорий Макарович, 1918 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облвоенкоматтың полит-киллизиниң инструктору—облвоенкомат ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Борзых Александр Иванович, 1925 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облвоенкоматтың офицери—облвоенкомат коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Голубченко Александр Ильич, 1917 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, областың садыг киллизиниң улуг инспектору—областың садыг киллизиниң «Главтекстильторг» базазының болгаш садыг инспекциязының коллективтериниң нинти хуралындан.

Аракчаа Донгак Дамдынчапович, 1924 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, «Шын» солун редакциязының ажылдакчызы—«Шын» солун редакциязының коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Богатов Афанасий Иванович, 1925 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, № 65 МДС-тиң чолаачызы—№ 65 МДС-тиң профэвилел организациязындан.

Суханов Михаил Иванович, 1916 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, № 65 МДС-тиң даргазы—№ 65 МДС-тиң партия организациязындан.

Зубкова Валентина Ивановна, 1926 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызыл АТК-ның улуг экономизи—Кызыл АТК-ның коллективиниң нинти хуралындан.

Марин Владимир Андреевич, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, Кызыл АТК-ның чолаачызы—Кызыл АТК-ның коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Варыгин Михаил Георгиевич, 1920 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, Кызылдың гидрометеостанцияларының радиостанцияларының бөлүүнүң начальниги—Кызылдың гидрометеоподразделение ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Исаева Валентина Николаевна, 1931 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, облфонун улуг инспектору—облфо болгаш гострах ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Потемкина Евдокия Георгиевна, 1921 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес. Кызыл хоорайның улуг нотариузу—область судунун, Юстиция министерстववозунуң область эргелелиниң болгаш Кызыл хоорайның улус судтарының профэвилел организациязындан.

Сарыг-оол Степан Агбанович, 1908 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, чогаалчы—областың ном үндүрер чериниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Каткова Тамара Николаевна, 1928 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, күрүне албан черлериниң профэвилел обкомунуң херек эргелекчизи—облпрофсоветтиң коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Федотов Иван Андреевич, 1918 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облпрофсоветтиң инструктору—облпрофсовет коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Абросимов Георгий Васильевич, 1926 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүүнүге кандидат, Тыва сельхознаб механиги — Тываның сельхознаб коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Лощенко Юлия Александровна, 1909 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, СЭКП хооркомунуң инструктору — СЭКП хооркомунуң болгаш ВЛКСМ хооркомунун коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Пирожков Степан Владимирович, 1925 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, механизация училищезиниң мастери — Тываның көдээ ажыл-агый механизациязының № 10 училищезиниң өөренникчилериниң болгаш ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Дамба Василий Байындыевич — 1924 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес. Механизация училищезиниң бүдүрүлге өөредилгезиниң мастери—Тываның көдээ ажыл-агый механизациязының № 10 училищезиниң өөренникчилериниң болгаш ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Жуков Аган Андреевич, 1899 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, пенсионер—ДОСААФ-тың область комитединиң коллективиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Черкашина Антонина Терентьевна, 1924 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, хооркомхоз гостиницазының кассири — хооркомхоз ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Охотникова Степанида Федоровна, 1914 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, хооркомхоз парикмахерскаязының хереженнер залының мастери — хооркомхоз ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Сажин Иннокентий Васильевич, 1918 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, хооркомхозтуң сентелге-тудуг конторазының начальниги—хооркомхоз ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Бушуев Василий Александрович, 1908 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, «Тыва тудуг» трестизиниң малары—көдээ ажыл-агый техникумунуң бажыңының тудугжуларының коллективиниң нинти хуралындан.

Кузнецова Мария Владимировна, 1924 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, «Тыва тудуг» трестизиниң план киллизиниң начальниги — «Тыва тудуг» трестизиниң эргелелиниң ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Писарева Агафья Семеновна, 1914 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, «Тыва тудуг» трестизиниң штукатуржузу — «Тыва тудуг» трестизиниң чазаныла мастерскаязының ажылчыннарының нинти хуралындан.

Раздобреев Николай Георгиевич, 1919 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, облопонун кол бухгалтери — облово ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Дремина Мария Федосеевна, 1915 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, Кызыл горпозунун кадрлар талазы-биле инспектору — Кызыл горпозунун ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Красовская Степанида Никитична, 1916 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызыл горпонун № 1 магазининиң киллис эргелекчизи — Кызыл горпозунун ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Дерягина Юлия Петровна, 1926 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызыл горпонун бухгалтери—Кызыл горпозунун ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Черванев Иван Гаврилович, 1914 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, № 1 чайнаының директору — Кызыл горпозунун ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Салмин Петр Васильевич, 1919 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызылдың тараа дээрбезиниң электриги — Кызылдың тараа дээрбезиниң болгаш областың тараа белеткел конторазының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Неудачин Михаил Филиппович, 1917 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, областың тараа белеткел конторазының тудуг талазы-биле инженериниң хүлээлгезин күүседип турар—Кызылдың тараа дээрбезиниң болгаш областың тараа белеткел конторазының ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Иконников Алексей Харитонович, 1926 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, № 7 школаның башкызы — № 7 школаның башкыларының нинти хуралындан.

Туйков Феоктис Петрович, 1927 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, шериг албанында — шериг албаныгларның нинти хуралындан.

Скобелин Михаил Иванович, 1929 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, областың культура эргелелиниң типографиязының өрүкчүзү — областың культура эргелелиниң типографиязының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Данилова Надежда Петровна, 1919 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Раскова аттыг даараныла комбинадының нормировщиги — Раскова аттыг даараныла комбинадының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Хорватова Анна Ефимовна, 1923 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүүнүге кандидат, Раскова аттыг даараныла комбинадының массалыг даараныла цехиниң даараныычызы—Раскова аттыг даараныла комбинадының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Грудинин Алексей Иванович, 1931 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, Раскова аттыг даараныла комбинадының мастери—Раскова аттыг даараныла комбинадының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Соколова Нина Михайловна, 1921 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облпотребсоюзтуң садыг базазының юристизи — облпотребсоюзтуң эргелелиниң болгаш садыг базазының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Гусаров Иван Иванович, 1914 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облпотребсоюзтуң белеткелдер эргелелиниң начальниги—облпотребсоюзтуң эргелелиниң оралакчызы — облпотребсоюзтуң эргелелиниң болгаш садыг базазының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Петрова Елизавета Антоновна, 1928 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, облпотребсоюзтуң хлеб быжырылгазының талазы-биле технологу — облпотребсоюзтуң эргелелиниң болгаш садыг базазының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Оржак Таржык Намнайолович, 1923 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес облпотребсоюзтуң садыг базазының чүүк чүдүрүкчүзү — облпотребсоюзтуң эргелелиниң болгаш садыг базазының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Строгова Екатерина Ивановна, 1925 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, МВД-ниң область эргелелиниң архив киллизиниң улуг эртем ажылдакчызы—МВД-ниң область эргелелиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Ткаченко Зоя Алексеевна, 1919 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, милицияның область эргелелиниң улуг инспектору—МВД-ниң область эргелелиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Ковалева Александра Николаевна—1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, облонунуң экономистизи—облоно ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Ким Леонид Иванович, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, Кызыл АТК-зының электросварщиги—Кызыл АТК-зының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Курочкин Георгий Аркадьевич, 1908 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, областың культура эргелелиниң типографиязының табельщиги—областың культура эргелелиниң типографиязының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Иванов Дмитрий Иванович, 1903 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, совхозтар трестизиниң кол бухгалтери — Совхозтар транспортунуң автобазазының ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Смышляев Василий Алексеевич, 1928 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, көдээ ажыл-агый техникумунуң улуг бухгалтери—көдээ ажыл-агый техникумунуң ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Бероткина Анна Федоровна, 1919 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, көдээ ажыл-агый продуктуларының шынарының талазы-биле күрүнспекция эргелелиниң улуг бухгалтери—Белеткелдер министерствозунуң уполминзаг ажылдакчыларының профэвилел организациязындан.

Кызыл хоорайның № 2 Барыын соңгулда округунуң талазы-биле

Кызыл хоорайның № 2 Барыын соңгулда округунуң талазы-биле улус шиитке кчизинге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны дешпидер дугайында Кызыл хоорайның хөй-нинти организацияларының, ажылчы чоннар нинтилелдериниң база бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң ажылчын, албан хаакчыларының нинти хуралдарындан ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүскомунга киририн келген протоколдарны база кандидаттарның боттарының ол соңгулда округунун талазы-биле бүрүткедириниң дугайында биллириишкиннерин көргеш «РСФСР-ниң улус судтарының соңгулдаларының дугайында Дүрүмге» үндезилээш, ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Совединиң күүсекчи комитеди улус шиитке кчизинге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны бүрүткээн база Кызылдың № 2 Барыын соңгулда округунун талазы-биле бадылаашкынының соңгулда бюллетенинге дараазында кандидаттарны кирген.

УЛУС ШИИТКЕКЧИЗИНГЕ КАНДИДАТ

Шувальцева Рея Ивановна, 1929 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, юридиктиг курстарның директору—аш-чем комбинадының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

УЛУС ТӨЛӨЭЛЕРИНГЕ КАНДИДАТТАР

Фитин Алексей Романович, 1928 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, Кызыл хоорайның бирги разрядтың ажаалга кассазының эргелекчизи—ажаалга кассаларының область эргелелиниң партия организациязындан.

Пыхтырева Татьяна Петровна, 1928 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, Юстиция министерствозунуң область эргелелиниң консультантызы—область судунуң, Юстиция министерствозунуң область эргелелиниң болгаш Кызыл хоорайның улус судтарының профэвилел организациязындан.

Оплак Вера Сереновна, 1914 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, Кызыл хоорайның улус судунуң 1-ги участогунуң секретары—область судунуң, Юстиция министерствозунуң эргелелиниң болгаш Кызыл хоорайның улус судтарының ажылдакчыларының профэвилел организациязындан.

Подваленко Евдокия Харламовна, 1917 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, сан-хөө кезээниң начальниги—УМВД киллизиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Терентьев Владимир Петрович, 1927 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, Уполминзагтың белеткелдер киллизиниң инспектору—Уполминзаг коллективинден.

Сидоров Алексей Михайлович, 1925 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, областың ном садыының директорунуң оралакчызы—облномсадының ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Аушева Евгения Васильевна, 1931 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, садыг-кооперация школазының башкызы—облпотребсоюзтуң садыг-кооперация школаларының башкыларының өөренникчилериниң нинти хуралындан.

Попов Иван Степанович, 1920 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, облпотребсоюзтуң транспорт конторазының дежурный механиги — облпотребсоюзтуң транспорт конторазының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Ёнзак Ольга Чыртапаевна, 1921 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, национал театрның артизи—областың национал шин театрының профэвилел организациязындан.

Попов Григорий Степанович, 1927 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, национал театрның электри цехиниң начальниги—областың национал шин театрының ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Норбу Яков Амербитович, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, культура эргелелиниң лекция бюрозунуң директору—культураның область эргелелиниң профэвилел организациязындан.

Лебедев Глеб Николаевич, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, СЭКП обкомунуң инструктору—СЭКП обкомунуң ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Серенмаа Светлана Боранховна, 1927 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, СЭКП обкомунуң машинакчызы—СЭКП обкомунуң ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Саранин Михаил Архипович, 1912 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, «Тыва алдын» трестизиниң транспорт конторазының чолаачызы—«Тыва алдын» трестизиниң ажылчыннарының нинти хуралындан.

Малышев Сидор Андронович, 1914 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, ыяш заводунуң ажыл-агый эргелекчизи—Кызылдың ыяш заводунуң профэвилел организациязындан.

Кудрявцева Зоя Константиновна, 1927 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, «Тыва алдын» трестизиниң транспорт конторазының диспетчери—«Тыва алдын» трестизиниң транспорт конторазының профэвилел организациязындан.

Ремизова Тамара Семеновна, 1920 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, область проектизиниң сантех секция начальниги—облпроект чериниң ажылдакчыларының коллективиниң профэвилел организациязындан.

Руденко Петр Иванович, 1920 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, ыяш ажылагыйының улуг бухгалтери—ыяш ажылагыйының партия организациязындан.

Осердцова Зинаида Дмитриевна, 1921 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, экономист—аш Кавалеров начальниктеп турар будурулгениң коллективиниң профэвилел организациязындан.

Солдатов Валерий Прокопьевич, 1929 чылда төрүүнген, ВЛКСМ кежигүү, Кинопрокат конторазының контролёру—Кинопрокаттың область конторазының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Воробьев Илья Дмитриевич, 1906 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, кинофикация киллизиниң сентелге мастерскаязының эргелекчизи—кино театрның болгаш кинопрокат конторазының партия организациязындан.

Самбу Часкал Буяновна, 1903 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, ВЛКСМ-ниң 30 чыл ою аттыг кино театрының номчулга залының дежурнайы—ВЛКСМ-ниң 30 чылы аттыг кино театрының ажылдакчыларының коллективинден.

Сапатов Александр Яковлевич, 1911 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, транспорт талазы-биле улуг инженер—аш Кавалеров начальниктеп турар будурулгениң партия организациязындан.

Телегин Филипп Дорофеевич, 1925 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, инспектор—аш Кавалеров начальниктеп турар будурулгениң коллективиниң нинти хуралындан.

Ивантеева Валентина Ивановна, 1927 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, область эмнелгезиниң улуг сестразы — Кызылдың эмнелге—поликлиника каттыжышкынының ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Приезжих Михаил Ермолаевич, 1914 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, область эмнелгезиниң чолаачызы—Кызылдың эмнелге—поликлиника каттыжышкынының ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Макаренко Евдокия Тимофеевна, 1923 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, харызааның область эргелелиниң киллис эргелекчизи—харызааның область эргелелиниң партия организациязындан.

Сермавкин Иван Васильевич, 1924 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, харызааның область өргелелиниң чанында тускай харызаа киллизиниң начальниги—харызааның область эргелелиниң профэвилел организациязындан.

Хурекпен Картыгол Кадролович, 1916 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, алгы заводунуң ажылчыны—алгы заводунуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Өндар Сундуй Самданович, 1924 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, алгы заводунуң мастери—алгы заводунуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Селина Ульяна Ивановна, 1920 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, алгы заводунуң ажылчыны—алгы заводунуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Петрова Татьяна Павловна, 1921 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, аш-чем комбинадының цех начальниги—Кызылдың хоорай аш-чем комбинадының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Овчинников Леонид Павлович, 1925 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, аш-чем комбинадының кочегары—Кызылдың хоорай аш-чем комбинадының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Третьяков Куприян Петрович, 1910 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, авторетаның чагыгчызы—Союззаготтрансның авторотазының партия организациязындан.

Утьева Мария Федоровна, 1921 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, авторотаның санакчызы—Союззаготтрансның авторотазының ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Огоренко Вениамин Нефедович, 1928 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, сентелге заводунуң тудуг-монтаж конторазының слесари—сентелге заводунуң партия организациязындан.

Лунегова Татьяна Спиридоновна, 1927 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, сентелге заводунуң тудуг-монтаж конторазының штукатуржузу-сентелге заводунуң тудуг-монтаж область конторазының тудуг комитединден.

Юравин Георгий Павлович, 1915 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, слесарь—аш Шашков начальниктеп турар будурулгениң партия организациязындан.

Антипин Леонид Николаевич, 1901 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, төп автобазаның ажыглал начальниги—төп автобазаның партия организациязындан.

Фолин Александр Федорович, 1909 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, төп автобазаның чолаачызы—төп автобазаның профэвилел организациязындан.

Чижиков Иван Яковлевич, 1919 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, харызааның хоорай конторазының начальниги—харызааның хоорай конторазының партия организациязындан.

Лаптенкова Зинаида Ивановна, 1923 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, харызааның хоорай конторазының телеграф контролёру — харызааның хоорай конторазының профэвилел организациязындан.

Аксельрод Михаил Борисович, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, хоорайның садыг киллизиниң эргелекчизи—хооркүүскомунуң партия организациязындан.

Перебомакова Мария Николаевна, 1922 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, төп автобазаның кадрлар талазы-биле инспектору — төп автобазаның ажылдакчыларының нинти хуралындан.

Быкова Нина Андреевна, 1927 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, мебель фабриказының станочниги—мебель фабриказының ажылчыннарының, албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Шома Семен Данилович, 1903 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында шазын, чүдүлге херектериниң талазы-биле комитеттиң Тыва автономнуг области төлээзи — облкүүскомнуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Васильева Зинаида Ивановна, 1926 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү—облкүүскомнуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Медведева Зинаида Семеновна, 1914 чылда төрүүнген, СЭКП кежигүү, № 1 школаның башкызы—№ 1 школаның ажылдакчыларының коллективиниң нинти хуралындан.

Туркова Анна Михайловна, 1920 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, облкүүскомнуң хомудалдар талазы-биле инспектору—облкүүскомнуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының нинти хуралындан.

Столяров Василий Евстигнеевич, 1928 чылда төрүүнген, партия кежигүү эвес, культураның область эргелелиниң сектор эргелекчизи — культураның область эргелелиниң ажылдакчыларының нинти хуралындан.

(Улаштызы 4-кү арында).

Улус шиитке кчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар

Кызыл хоорайның № 2 Барыын соңгулда округунуң талазы-биле

(Төнчүзү. Згези 3-кү арында).

Бабкина Наталья Игнатьевна, 1919 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, № 3 школаның башкызы—№ 3 школаның ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Филимонова Устинья Михеевна, 1922 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, № 3 школаның башкызы — № 3 школаның ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Кузнецова Мария Алексеевна, 1921 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, хоорхүүскомунуң инструктору—Кызылдың хоорхүүскомунуң профэвилел комитединден.

Гаврилов Сергей Владимирович, 1921 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, Заготживсырьевуң область конторазының эргелекчизиниң оралакчызы—Заготживсырьевуң, чиг эттиг болгаш үнелиг бараан түүлдериниң базаларының область конторазының ажылдакчыларының коллективиниң ниити хуралындан.

Кулипанова Евдокия Алексеевна, 1927 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, Заготживсырьевуң область конторазының бараан талазы-биле эртемдени—Заготживсырьевуң, чиг эт болгаш үнелиг бараан түүлдериниң базаларының область конторазының ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Ненашев Василий Климентьевич, 1930 чылда төрүттүнген, ВЛКСМ кежигүнү, горсобес инспектору — Кызылдың хоорхүүскомунуң ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Демина Татьяна Фадеевна, 1921 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, УКГБ килдизиниң секретары—ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында күрүнениң айыыл чок чоруунуң Комитединиң ТАО-та эргелелиниң партия болгаш комсомол организацияларындан.

Непомнящий Геннадий Григорьевич, 1930 чылда төрүттүнген, ВЛКСМ кежигүнү, УКГБ-ниң гаражының слесари — ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында күрүнениң айыыл чок чоруунуң Комитединиң ТАО-та эргелелиниң профбөлүүнден.

Пеньковский Александр Антонович, 1922 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, УМВД килдизиниң улуг инспектору—УМВД килдизиниң ажылдакчыларының коллективиниң ниити хуралындан.

Фирсов Павел Михайлович, 1913 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, УМВД килдизиниң инспектору—УМВД килдизиниң партия организациязындан.

Юркина Клавдия Андреевна, 1925 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, УМВД килдизиниң эмчизи — УМВД килдизиниң профэвилел организациязындан.

Коротнова Наталья Прокопьевна, 1912 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, бажың ажылдакчызы—СЭКП хоорхомунуң болгаш ВЛКСМ хоорхомунуң ажылдакчыларының коллективиниң ниити хуралындан.

Кол Бюрбю Самбуевич, 1927 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, ВЛКСМ обкомунуң инструктору—ВЛКСМ обкомунуң партия организациязындан.

Насырова Надежда Петровна, 1926 чылда төрүттүнген, ВЛКСМ кежигүнү, ВЛКСМ обкомунуң техникиг секретары—ВЛКСМ обкомунуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының ниити хуралындан.

Чесноков Николай Степанович, 1928 чылда төрүттүнген, ВЛКСМ кежигүнү, нефтебазаның хүлээн алыкчызы болгаш дужаокчызы — Кызылдың нефтебазазының ажылдакчыларының коллективиниң ниити хуралындан.

Кавыршин Владимир Васильевич, 1919 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, «Тыва алдын» трестизиниң бүдүрүлге техник килдизиниң начальниги—«Тыва алдын» трестизиниң эргелелиниң ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Мотькина Нина Ивановна, 1915 чылда төрүттүнген, партия кежигүнү эвес, «Тыва алдын» трестизиниң план килдизиниң начальниги—«Тыва алдын» трестизиниң профэвилел организациязындан.

Максимов Георгий Александрович, 1912 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, «Тыва алдын» трестизиниң ревизору—Золотопроснабтың тыва конторазының ажылдакчыларының ниити хуралындан.

Горбунов Потап Лаврентьевич, 1910 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, Кызыл хоорайның өрт командазының чолаачызы—Кызыл хоорайның өрт командазының ажылдакчыларының коллективинден.

Ладанов Тарас Лукич, 1900 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, сапог цехиниң мастери—алгы заводунуң сапог цехиниң ажылчыннарының ниити хуралындан.

Гавриченко Григорий Иванович, 1927 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү эвес, сапог цехиниң сапог даараакчызы—алгы заводунуң сапог цехиниң ажылчыннарының ниити хуралындан.

Курагин Николай Петрович, 1929 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, облпотребсоюзтуң транспорт конторазының чолаачызы—облпотребсоюзтуң транспорт конторазының ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының ниити хуралындан.

Ковалев Петр Семенович, 1915 чылда төрүттүнген, СЭКП кежигүнү, облпотребсоюзтуң транспорт конторазының чолаачызы — облпотребсоюзтуң транспорт конторазының партия организациязындан.

Вавило Наталья Кузьмовна, 1928 чылда төрүттүнген партия кежигүнү эвес, туйбу заводунуң бухгалтери—туйбу заводунуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының ниити хуралындан.

Школаларга шеф ажылынче улуг кичээнгейни салыр

Совет хөй-ниити школага кажан-даа күзелдин-биле дузалап турар. Совет кижи бүрүзү школага дуза көргүзери бодунуң хүлээлгези кылдыр санап турар. Өзүп олурар салгакчыларны коммунистиг ёзуга кижизидери бүгү ниитиниң хөрээ. Бүдүрүлге болгаш албан черлери, колхозтар, совхозтар, МТС-тер бистиң школага шеф дузаламчызын көргүзүп турар.

Шефтээшкин улуг кижизидилге ужурдузалыг. Ол кижизидилге болза, школада уругларның өөредилгезинге таарымчалыг байдалдарны тургузарының чамдык кезиин бүдүрүлге коллективи бодунга хүлээнип ап, уругларның кижизидилгезинин дугайында сагыш салыышкынны улуун ап турары ол. Бүдүрүлге коллективиниң күш-ажылчы болгаш хөй-ниити ажылчорудулгазы, политмассалыг болгаш культура-кижизидилгелиг ажылдың байлактыг дуржулгазы, оон сырый каттыжыышкыны, сагыыга-чурумнуу школачыларга кеззеде эки үлегер болуп турар. Бүгү эки, чаагай сеткилдиг чоруктарны школачылар чаягаар эдерер.

Колхоз, совхоз, МТС болгаш өске-даа бүдүрүлге коллективиниң школага шефтээн ажылының кижизидикчи дуржулгазын школаларының башкылар колективи үрүлчү ажыглап болур.

Кызыл хоорайда, Бин-Хем, Бай-Тайга районнарда чамдык школаларда шеф ажылын багай эвес тургускан. Туран хоорайда чеди чыл школазын «Кызыл тараачын» колхоз шефке ап, өөредилгениң көргүзүг материалларын тып, чедирип бээр талазы-биле школага дузалап турар. Интернатта чурттап турар уругларга колхоз сүт, эьт, үс, ногаа аймаа чемнер-биле дузалап турар. Райүлетпүр комбинады болгаш ыяш ажыл-агый чери Туранның школаларынга ыяш материалдары-биле дузалап, одаар үүлдү сөөртүп берип турар. Бай-Тайганың хереглекчилер кооперациязының коллективи Кызыл-Даг чеди чыл школазының септелгезинге болгаш одаар үүл сөөртүлгезинге улуг дузаны көргүскен база Чиргe-Кат школазынга хүн-бүрү дузалап турар.

Школаларга шеф талазы-биле ажылагыйжы дуза улуг болгаш чугула херек болбайнаан. Ынчалаа-даа бо ажылга областың хөй-хөй школалары чазыгларны болдуруп турар, үүл дизе, амга чедир башкылар коллективтери болгаш улус өөредилгезинің киллистери шөрке чүгле материалдыг таланы дуза кылдыр көрүп турар. Шеф ажылы школалар септелгезиниң үезинде, кажан школалар транспорттуу, тулуг материалдарын, ажылчын күүнүн хереглеп турда идепкейжиг турар. Шефке ындыг кызыы ажыл-агыйжы азырадыкчы чорук шын эвес болгаш хоралыг.

Школаның кол соругазы—уругларны өөредилгези болгаш коммунистиг кижизидилгели болур. Моон ужурунда шефтээшкиниң кол ужур-утказы колхозтун, совхозтун, МТС-тиң бүдүрүлге коллективиниң, бүдүрүлге черлериниң школага политкижизидилгелиг салдарында болур ужурлуг. Ажылдың бо талазы-биле школаларга политехникиг өөредилгени чорутканда база чурттуң ажылчын ацгызы колдуунда ортумак эртемниг кижилерден долдурткан турарының соругазы салдынын турда онза ужур-дузалыг болуп турар. Школа өөреникчилерни күш-ажылга ынак болурунга могаг чокка кижизидер ужурлуг. Аныяктарны практиктиг ажылга белеткээр дугайында школаның мурнунда турар соругаңы боттандырарынга хөй-ниитиниң ыңгызы деткимчеи, бир дугаар эдлегге шеф дузаламчызы херек. Бо талазы-биле Бин-Хем МТС-тиң удуртукчулары шын ажылдан турар. МТС-тиң директору эш Балабанов өөреникчилерге болгаш башкыларга кеззе ажыл-агый механизациязының ролюнуң дугайында илеткелди, МТС-тиң кол зоотехниги эш Сычёв мал ажылының айтырыгларының талазы-биле илеткелди кылган. МТС-тиң чамдык механизаторлары школаларга аныяк сонуургакчыларның белгүмнерин удуртуп турарлар.

Ындыг болза-даа, школаларга шеф дузаламчызын бүгү организациялар бир демей чорутпайн турар. Улуг-Хем районда МТС-тиң болгаш организацияларның школаларга шефтээшкини саазын кырында болуп турар. Бо чорук партия организацияларын шоолуг дүвүреттейн турар. Ындыг бойдал чамдык өске-даа районнарда бар.

Партия организацияларының хүлээлгези—шеф ажылын организастаар талазы-биле школаларга дузалаар болгаш ону школада кижизидилге ажылын күүтелдирейнче утландырар. Бүдүрүлге болгаш школа коллективтериниң доктаамал харылзалазы тургустунуп, ажыл үре түүнелдиг болур болза, ам шефтээшкин бодунуң соругазынга чедер ужурлуг. Бо харылзаага онза чугула чүве болза, школаның партия, комсомол организацияларының болгаш шефтеп турар организацияларның аразында харылзаа база бот-боттарынга дузалажыга быжыг болуру болур. Өөреникчи бүрүзү бүдүрүлгениң амыдыралын, оон техниказын, коллективтиң дээре кижилерин болгаш оларның күш ажылчы чедишкиннерин эки билген турар, а шефтеп турар коллективтер школаның амыдыралын, оон хереглелдерин, оон күштүг болгаш кошкак талаларын, өөреникчилериниң сагылга-чурумнуң бойдалын болгаш өөредилгезиниң шынарын билген турар ындыг харылзааны школа болгаш шефтеп турар организацияларның аразында тургузары чугула. Школа, өг-бүле болгаш хөй-ниити дээрге, бистиң күрүнеристе уругларның коммунистиг кижизидилгезиниң эн чугула факторлары болур. Ол факторларның чаңгыс эви бүгү талалыг коммунистиг кижизидилгеге чугула бойдалдарны тургузар. Бүдүрүлге черинин, колхозтун, МТС-тиң шефтээшкини болза, өөреникчилерниң ортузунга кижизидилге ажылын эжижидеринге школаның, өг-бүленің болгаш хөй-ниитиниң чаңгыс эптиг деткимчезин чедип алыр арганы бээр.

Уругларны дугайында бодунуң хүлээлгезин чүгле чемгерер, хепкерери-биле кызыгаарлаваш, а оларның кижизидилгезиниң дугайында сагыш салбас ындыг ада-иелер бисте бар. Уругларның кижизидилгезиниң дугайында айтырыг ада-нелерниң база хүлээлгези болур дээрзин билир ужурлуг.

Бистиң школаларывыстың болгаш улус өөредилге органнарывыстың элээн хөй удуртукчулары шефтээшкинни шын чорудары школадан дыка хамаарыгрыы билзе чогуур. Школалар болза, шеф дузаламчызы кажан келирин манап олурбайн, шеф ажылын эжижидер болгаш калбартырының арга хевирлерин дилеп тывар ужурлуг. Школаларның болгаш улус өөредилге органнарының удуртукчулары чер-чериниң партия болгаш комсомол организациялары-биле хүн-бүрүнүң харылзаазын тудуп, школага шеф кижизидилге ажылының айтырыгларын оларның-биле кодыы шиитпирлээр ужурлуг. Ынчаарга школа бодунуң эдлээнде ажылчыннарның, колхозчуларның болгаш албан-хаакчыларның ортузунга политмассалыг ажылды калбартыр, бот-тывынгыр уран-чүүл бөлүмнерин организастаар талазы-биле колхозтарга, МТС-терге, бүдүрүлге черлеринге дузалаар болгаш ол ажылга башкыларны калбаа-биле хандыдар ужурлуг.

СЭКП райкомнарының болгаш Кызыл хоорхомунуң база комсомол райкомнарының, улус өөредилге органнарының соругазы болза, колхозтарның, МТС-тернің, албан черлериниң школаларга болгаш интернаттарга шеф ажылының удуртулгазын боттандырары болур. Кызыл хоорайның болгаш областың өске-даа хоорайларының школалары өөреникчилерниң өөредилге кижизидилгелиг ажылын эжижидер талазы-биле кеззениң школаларынга дузаны көргүзер ужурлуг.

П. ГОРЕЛОВ,
СЭКП обкомунуң школалар килдизиниң эргелекчизи.

Дузалакчыдан дарган болган

Чөөн-Хемчик районнуң «Искра» кеззе ажыл-агый артелиниң кежигүнү О. Дуган-оол 3 чыл иштинде колхозтун дарганнар мастерскаязының дарганынга дузалакчы болуп ажылдап келгеш, ам боду дарганнан билир кылдыр өөренип алган.

Эш Дуган-оол бо чылын 30 аттың дагаларын, 20 шанактарны септеп демирлээн болгаш автомашиналарның, тергелериниң үрелген үүрмек безектерин кылып турар. Дарган бо чылын баштайгы авансыга 2 тонна таралны алган.

Келир чылдың часкы хову ажылынга хереглээр хереклелерни эш Дуган-оол амдыгаштан эгелеп белеткеп турар.

Д. СҮРЮН-ООЛ.

Совет чазактың октябрь 23-те болгаш ноябрь 13-те ноталарынга

АКШ-тың, Францияның, Англияның чазактарының харыылары

Ноябрь 29-та АКШ-тың, Францияның болгаш Англияның Москвада элчин черлери Совет Чазактың бо чылдың октябрь 23-теги болгаш ноябрь 13-теги ноталарынга үстүнде айтынган чурттарның чазактарының харыы ноталарының бижимелдерин ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунче почта-биле чоруткан.

Боттарының утказының талазы-биле чаңгыс-аай ол ноталарында АКШ-тың, Францияның болгаш Англияның чазактары «париж дугуржулгаларын болдунар-ла дүргени-биле күштүг болдурар» деп боттарының шиитпирлиниң дугайын медеглеп турурлар.

«Бүгү киржикчилерниң боттуг эргежыктарын хүндүлежириниң ёзузунга чорудар чугаалажышкыннарның дузазыбиле маргылдаалыг айтырыгларны шиитпирлээр» деп боттарының күзелдиниин дугайын медеглевишаан, АКШ-тың чазаа, а ол ышкаш Франция биле Англияның чазактары болза, оларнызы-биле алырга, «Германия ийикше Австрияның-даа талазы-биле, ол ышкаш Европаның айыыл чок чоруунуң өске үүлдериниң талазы-биле-даа чедишкиниг чөвүлел хуралың эргежок чугула үндезиннери» амгы үеде чок болуп турар деп денге бадыткап турарлар.

Ынчыг үндезинни тургускан соонда—«шиитпирлерни тыварының боттуг перспективазы илереп кээри билек, база париж дугуржулгаларын чогуур чурттарның күштүг болдуруп бадылаанының соонда»—даштыкы херектерниң дөрт министрлериниң чөвүлел хуралының соонда болгаш база ол «ажыктыг апаар болза» чорудуп болур дээр уткалыг чугаалап турар.

Совет чазактың бо чылдың ноябрь 13-те нотазынга

Чамдык барыын европа чурттарының чазактарының харыылары

Ноябрь 29-та ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозу Совет Эвилелиниң Чазаанын бо чылдың ноябрь 13-те нотазынга Данияның, Норвегияның болгаш Бельгияның чазактарының харыы ноталарын Москвада чогуур элчин болгаш төлээ черлериндеи алган.

Европага коллективтиг айыыл чок чоруктун системазын тургузар дугайында айтырыг талазы-биле ниити европа чөвүлел хуралын эртпирер дугайында Совет чазактың саналын айтынган чазактар ол ноталарынга хүлээвейн, чөвүлел хуралга боттарының киришпээнин АКШ-тын, Англияның болгаш Францияның чазактарының харыы ноталарынга киргген ол-ла барымдаалар-биле тайылбырлап турар.

Италияның, Исландияның, Турцияның болгаш Люксембургтуң чазактарының дөмейлешкек харыы ноталарын ол-ла хүн ССРЭ-ниң бо чурттарда дипломаттыг төлээлекчилеринге дамчыдып берген.

Черчилльдиң Вудфордка чугаазынга холбаштыр килеңнээшкиннер

КЫДАТТА

ШАНХАЙ. Ноябрь 23-те Вудфордка Черчилльдиң медеглелиниң дугайында Шанхайның «Вэньхуэйбао» солунунуң бижээни:

Черчилльдиң ол чугаазы, сөөлүнде кээп, оон ажык миниишкини болган. Ол чугаазынга Черчилль лондон болгаш париж дугуржулгаларының алыс бодалдарын көргүзүп, америк-англи блоктуң чорудуп турары «күштүг» политиказының үндезин утказын илереткен, а ол ышкаш шак ындыг политиканы чорудуп турар джентльменнериниң кара сагыштыын көргүскен.

Америк-англи блок Германияны чаңгыс-аай болдурар эвес, харын оон милитаристиг күштерин катап төрүттүндүрер соругалыг болуп турар дээрзи Черчилльдиң бо чугаазындан кескү эвес чүве бе? Барыын Германияны бала катап чепсеглевишаан, ол блок камгаланыкчы эвес, а чаа дайынны кыпсып үндүрер соругаңы салып турар деп чүве тодаргай эвес бе? деп айтырыгны солун салып турар. Черчилльдиң чугаазы тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустарның кичээнгейлиг чоруун улгаттырар болгаш тайбың дээш демиселге оларның күжениишкиннерин ийи дашкыр улгаттырар ужурлуг деп солун бижээн.

АНГЛИЯДА

ЛОНДОН. Англи ажылчы чоннар делегейиниң ийиги дайынының үезинде Черчилльдиң политиказынга килеңнээшкинчи илеретишаан турар, ол политиканың талазы-биле миниишкиннер Черчилльдиң ноябрь 28-те Вудфордка чугаазынга илеретинген. Эткен неделяның төнчүзүнде янзы-бүрү профэвилелдериниң конференциялары болгаш митингилери болуп эткилээн, олар Черчилльдиң медеглелин шынгыызы--биле буруу шапкан.

Парлалганың дыңнадып турары-биле алырга, Чесентиниң (Хартфордшир) профэвилелдериниң чөвүлелиниң конференциязынга, Брентвудта (Эссекс) машина тургузукчуларының каттышкан профэвилелиниң организациязының митингизинге, а ол ышкаш профэвилелиниң чер-чер организацияларының талаалекчилериниң болгаш цех даргаларының митингизинге Барыын Германияны катап чепсеглеп турорының дугайында айтырытны чугаалажып көөрү-биле лейбористиг партияның конференциязын чыыдырар болгаш Черчилльдиң политиказын буруу шаап көөр деп саналдап турар резолюцияларны хүлээп алган. Брафтода (Чешир) 25 цех даргаларының болгаш лейбористиг партияның организациязының кежигүннериниң ат салганы кыйгырыг Барыын Германияның катап чепсегленишкинин буруу шаарынче болгаш Германияны тайбын арга-биле катап каттыштырар соругалыг дөрт күрүнелериниң чөвүлел хуралынга киржиринче чазакты албадаарынче ажылчын шимчээшкининиң киржикчилерин кыйгырып турар.

ФРАНЦИЯДА

ПАРИЖ. Гитлержи Германияга удур дайынның үезинде-ле Совет Эвилелинге удур демиселге ажыглаары-биле немец чепсектиң складтарын тургузар дугайында дужаалды Монтгомериге берген мен дээр дугайында Черчилльдиң медеглели Парижтың парлалгазының хөй эвес санныг тайылбырлаашкыннарын хайныктырып үндүрген. Ол тайылбырлаашкыннардан ап көөрге, француз хөй-ниити саналонал маңаа холбаштыр ханызы-биле дүвүреп турар.

Барыын Германияны катап чепсеглээрин деткип турар политиктиг ажылдакчылар Черчилльдиң ол медеглелинден онза ангадаанар. Барыын-герман чепсектиг күштерни тургузарын иегеп турар «Фигаро» солунну «Черчилльдиң медеглели париж дугуржулгаларын күштүг болдуруп бадылаарын кайы-хире бергедиптер ирги» деп айтырыг онза дүвүредип турар.

Англи премьерниң медеглели Англияда килеңнээшкинни хайныктырган деп ол солун миниип бижип турар.

«Черчилльдиң өжегээр ажыы-биле кылган чугаазы барыын болгаш чөөн талаларның аразында харылзаларга хоралыг» деп «Комба» солун бижээн.

Черчилльдиң медеглелери англи парлалганың талазындан оон кырынче улуг халдаашкынларны хайныктырган, болунуң ажыл-албанының дургузунда ол ындыг улуг халдаашкынларга таварыжып кербээн деп «Франс-суар» солун айтып турар.

(СЭТА)

Бирманың премьер-министринің Ханойга чорааны

ПЕКИН. Бирманың премьер-министри У Ну ноябрь 29-та Вьетнамның Демократтыг Республиказының найыслалы — Ханойда челе бергенин Синьхуа агентилели медээлээн. Бирманың премьер-министринге алдар кылдыр президент Хо Ши Мин хүлээп алышкын тургусканының сөөлүнде чугаалажышкыннар болган, ол доозулган сөөлүнде Вьетнамның Демократтыг Республиказының президентизи Хо Ши Мин биле Бирма Эвилелиниң премьер-министри У Ну моон адаанда дыңнадыгны парлалгага дамчыдып бергеннер:

«Бүгүн президент Хо Ши Мин биле премьер-министр У Ну ужурашкан болгаш Вьетнамның-даа, Бирманың-даа сонуургап турары янзы-бүрү айтырыгларны чугаалажып көргеннер.

Президент биле премьер-министр Индий-Кыдатта тайбыңны быжыглаарының айтырыын сонуургап көргеннер, ол чорук дашкаартан кандыг-даа шаптыктаашкын чок чечектелириниң байдалдарынга хамаарышпас турар арганы Индий-Кыдаттың чурттарынга бээр болгаш Мурнуу-Чөөн Азияга база бүгү делегейге тайбыңны камгаларынга дуза болур ужурлуг.

Президент биле премьер-министр Кыдат биле Индияның болгаш Кыдат биле Бирманың кады кылган медеглелдеринде киргген беш принциптерге хамаарыштыр Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазаанын болгаш Бирма Эвилелиниң чазаанын үзел-бодалдарының бүрүнү-биле чаңгыс эп-сеткилдиин айытканнар болгаш олла принциптер Вьетнам биле Бирманың аразында харылзаларга өске чурттарның аразында ышкаш база ажыглатынган турар ужурлуг деп санап турарлар.

Президент Хо Ши Мин биле премьер-министр У Ну Вьетнам биле Бирманың аразында шыырад быжыгыр болгаш ол ийи чурттарның аразында харылзаалар удам сырый апаар дээрзинге илегелди илередип турарлар». (СЭТА).

АДЕНАУЭРНИҢ ПАРТИЯЗЫНЫҢ АШТЫРЫЫШКЫНЫ

Баварияга болгаш Гессенге болган сонгулдаларның баштайгы түүнелдери

БЕРЛИН. Барыын Германияның Баварияга болгаш Гессенге ноябрь 28-те Ландтагларга (чер-чериниң парламентилериниге) сонгулдалар болган. Ол сонгулдаларның түүнелдери бундестратка (барыын герман парламентиниң ийиги палатазынга) париж дугуржулгаларын ам чугаалажып көөрү-биле холбаштыр өнза улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Барыын-герман буржуаз солуннар сонгулдаларның бүлүүзүнде-ле сонгулдалар Аденауэрниң шериг планнарынга чаа согуушкун болуп чадавас деп чүведен айыылыыышкыннарны илередип турган.

Германияның тайбың катап каттыжыышкыны болгаш барыын Германияны чепсеглээриниң ойталаары дээш демиселге турар компартия биле социал-демократтыг партия 1953 чылда бундестага болган сонгулдаларга көөрде, дыка хөй санныг бадылаашкыннарны алган.

Германияның Коммунистиг партиязы бүгү-ле шаптыктаашкыннар болгаш истепсүүшкүннер турбуже Гессенге болган сонгулдаларга чедишкиниг болган. ДПА агентилелиниң дамчытканы баштайгы медээлер ёзугаар алыога, компартия бундестага сонгулдаларга дөмейлээрге, 20 ажыг муң хөй бадылаашкыннарны алган. Олар 1953 чылда алдынган 2,5 хуу бадылаашкыннарга удур 3,4 хуу бадылаашкыннарны алган. Ынчалза-даа реаксыыг «сонгулда хөөлгүзү» компартияның ландтага олуттар алыр арганы калып турар.

Ол-ла медээлер ёзугаар алырга социал-демократтыг партия эткен сонгулдаларныыга дөмейлээрге 202 муң бадылаашкыннарны хөйну алган. Германияның социал-демократтыг партиязы 42,6 хуу бадылаашкыннарны алган (ол бундестага сонгулдаларга 33,7 хуу бадылаашкыннарыг болган).

Христиан-демократтыг эвилел дээр аденауэржи партия улуг аштырыышкына таварышкан. Ол дээрге, бунденстага сонгулдаларга дөмейлээрге, 245 муң бадылаашкыннарны ышкынган. ХДС 1953 чылдың сонгулдаларынга бүгү бадылаашкыннарның 33,2 хуузун алган турган хирезинде, амгы сонгулдаларга ол 24,1 хуу барылаашкыннарны алган.

Барыын Германияны чепсеглээр политиканың талалакчылары Баварияга база аштырыышкына таварышкан. Ынчаарга социал-демократтар биле коммунистер Гесенге ышкаш 1953 чылда бундестага сонгулдаларга көөрде элээн хөй бадылаашкыннарны хөйну алган.

Баштайгы медээлер ёзугаар алырга, Аденауэрниң депкижи христиан-социал эвилел бундестага сонгулдаларга дөмейлээрге, 1/5 хире бадылаашкыннарны чиргеннер. Христиан-социал эвилел 1953 чылда алдынган 47,9 хууга удур 38 хуу бадылаашкыннарны алган.

Германияның социал-демократтыг партиязы харын барык ол хире бадылаашкыннарны чедип алган.

Ону дээш 2733 муң ажыг сонгукчулар, тодаргайларга, бадылаашкынга киришкеннерниң 28,1 хуузу бадылаан (эрткен сонгулдаларга Германияның социал-демократтыг партиязы 23,8 хуу бадылаашкыннарны алган).

Германияның Коммунистиг партиязы 1953 чылдың сонгулдаларынга дөмейлээрге, 1/4 бадылаашкыннарны хөйну алган. Ону дээш бадылаашкынга киришкеннерниң 205 муң ажыы алы 2,1 хуузу бадылаан, ынчаарга эрткен сонгулдаларга ол 1,6 хуу бадылаашкыннарны алган.

Аденауэрниң бөөн чазаанын Германияның чарыышкынын ханыладырынче, герман милитаризмни катап төрүттүүлүреринче угланган политиказынга удур барыын-герман чоннуң улам-на хөй калбак массалары демиселдиг турарын Гессенге болган Баварияга болган сонгулдалар көргүскен.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кулуучузу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының 3—68, партийжи амыдырал, пропаганда болгаш агитация, кеззе ажыл-агый, культура болгаш амыдырал килдистериниң болгаш бухгалтериянын—3—65, харыысалгалыг секретарының, улетпүр болгаш транспорт килдизиниң 4—98, иштики информация, чагаа килдистериниң —3—88.

ТС—02358 Культура эргелелиниң типографиязы